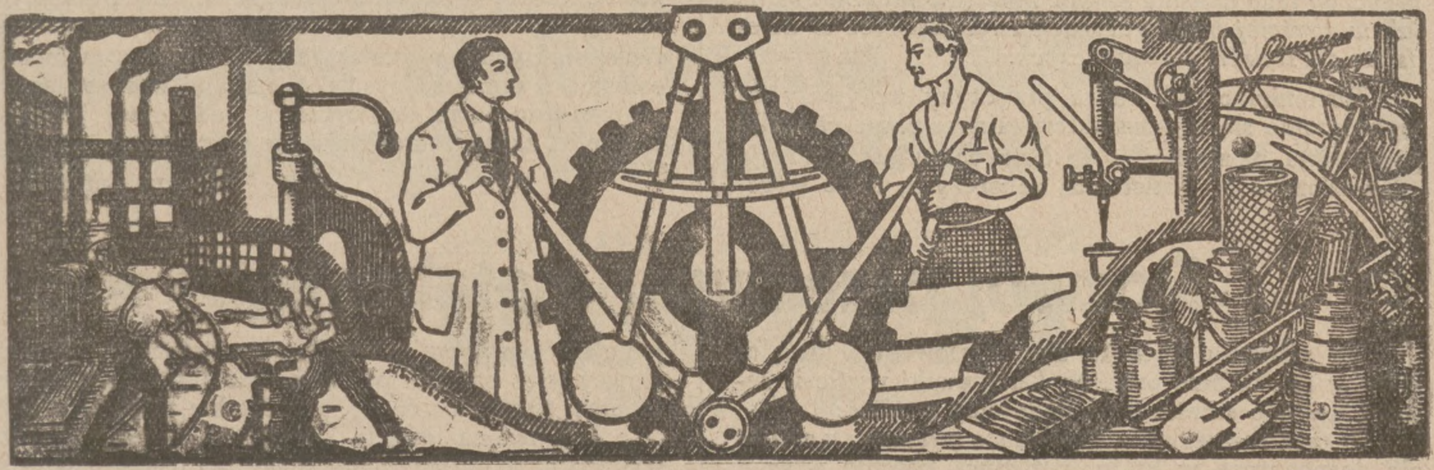
RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

STAŁE DODATKI: „ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA" • „POSTĘPY W PRZEMYŚLE" • „DZIAŁ SAMOCHODOWY" „DZIAŁ BUDOWLANY, DRZEWNY I CERAMICZNY" • „DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH"

PRZEDPŁATA kwartalna 4½ zł + 40 gr za dostawę franko w dom.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA
POZNAŃ, WIELKA 10. - TEL. 2277

Tygodnik abonować można na wszystkich pocztach w Państwie Polskiem.

Ceny ogłoszeń i inne warunki zamieszczone są na stronie ostatniej

Nr. 18 Poznań, 4 maja 1929 Rok IX

O nową politykę gospodarczą

Jednem z pierwszych posunięć nowego gabinetu, a ściślej mówiąc nowego ministra skarbu, p. I. Matuszewskiego, było podpisanie zarządzenia nakazującego urzędom skarbowym zaniechania sporządzania wyciągów z rachunków bieżących oszczędnościowych i lokacyjnych w bankach, co było przewidziane w instrukcji dla biur informacyjnych z grudnia 1927 r. Zarządzenie to słusznie uważane było za jedno z najdalej idących posunięć skrajnego fiskalizmu, którego następstwa były bardzo przykre. Niewątpliwie *zarządzenie to,* które pozwalało władzom skarbowym wkraczać w prywatne majątkowe stosunki jednostek, stanowiło sui generis ograniczenie prawa własności i *nietylko że powodowało ucieczkę kapitałów rodzimych zagranicę, a w szczególności do Gdańska, ale nadto utrudniało poważnie dopływ kapitałów zagranicznych do kraju.* Było to jedno z najcięższych ogniw tego etatystycznego łańcucha, który coraz silniej krępował życie gospodarcze.

Stąd też posunięcie ministra skarbu sfery gospodarcze witają z radością, wierząc, że *jest to zapowiedź zmiany dotychczasowej polityki gospodarczej, że jest to droga do zwycięstwa prądów bardziej liberalnych i rozumiejących, iż swobodny rozwój życia gospodarczego niemożliwy jest wśród ciągłych ograniczeń biurokratycznych.*

Pamiętać bowiem należy, że ciężka sytuacja, w jakiej obecnie znajdujemy się, i kryzys, jaki nadchodzi, obok szeregu przyczyn natury organicznej, ma swoje źródło również w przyczynach, wynikających zarówno z ogólnej ideologji polityczno-gospodarczej sfer kierujących, jak i z poszczególnych posunięć i metod w praktyce stosowanych. *System ten polegał dotychczas niewątpliwie na tem, co można nazwać biurokratyzacją zarządu i kontroli życia gospodarczego przez państwo.* Czynniki państwowe, których ingerencja w życie gospodarcze kraju jest olbrzymia i przejawia się w takich dziedzinach, jak udzielanie kredytów, które głównie uzyskać można w bankach państwowych, w dziedzinie podatkowej, w dziedzinie opłat celnych, taryf kolejowych, w dziedzinie tysiąca różnych przepisów, krępujących swobodę życia gospodarczego, jak nacisk na układ cen itp., opłaty za wizowanie świadectw pochodzenia towarów, kwestja paszportów zagranicznych, kwestja wiz wjazdowych do kraju itd. — wykonywały tę całą administrację życia gospodarczego w sposób nawskroś biurokratyczny, powolny i nieodpowiadający naturze spraw gospodarczych.

Pomijając już przeto kwestję, czy wogóle istnienie większości tych zarządzeń i ograniczeń jest ze względów państwowych uzasadnione i czy nie przynoszą one więcej szkód życiu państwa przez straty, jakie ponosi życie gospodarcze kraju, od korzyści, jakie państwo uzyskuje dzięki reglamentacji pewnych dziedzin życia gospodarczego i uniemożliwienia nadużyć przeciw państwu — pomijając już to całe zasadnicze zagadnienie, oczekiwać należy, by sam sposób i metody stosowane przy wykonywaniu i stosowaniu danych zarządzeń uległy podstawowej zmianie. *Koniecznem jest liczyć się z wymogami życia gospodarczego, z jego elastycznością, która wymaga szybkości decyzji, uwzględniania na pierwszym planie słusznych, objektywnych potrzeb gospodarczych.* Jeżeli

do dziś dnia jeszcze, pomimo konsolidacji naszego państwa, pomimo niewątpliwie wielk. postępów, jakie poczyniliśmy na terenie gospodarczym, *na każdym kroku sfery gospodarcze Polski spotykają się zagranicą z nieufnością, jeżeli kapitał zagraniczny dopływa do nas stosunkowo w szczupłych rozmiarach* i w jedynie specyficznych, gwarantowanych formach, to *przyczyn tego właśnie szukać należy w niczem innem, jak w zbytniej biurokratyzacji i formalistyce w dziedzinie zarządzeń gospodarczych.*

Rozumiejąc, jak różne przyczyny wpływały na wytworzenie się tej charakteryzującej nasze czynniki państwowe mentalności, do których należą tradycje odziedziczone po państwach zaborczych, małe wyrobienie gospodarcze kraju, niewątpliwie wyjątkowo trudna sytuacja geograficzno-polityczna, w jakiej Polska się znajduje, równocześnie zdajemy sobie sprawę, że *bez zmiany dotychczasowych metod w stosunku do życia gospodarczego, trudno oczekiwać, by Polska stanęła w równym rzędzie w dziedzinie rozwoju gospodarczego tam,* gdzie stanąć winna, tj. obok wielkich mocarstw zachodnio-europejskich. Mamy nadzieję, iż nowy gabinet, posiadając zrozumienie dla tych istotnych potrzeb gospodarczych, zwłaszcza ostatnio w dobie kryzysu coraz silniej występujących, zrozumieniu temu da wyraz w codziennej praktyce w swoich zarządzeniach i w ich wykonywaniu.

Roman Battaglia.

Rozwój przemysłu metalowego

Na zebraniu Związku Przemysłowców Metalowych w dn. 10 bm., prof. M. Chorzewski wygłosił referat, którego streszczenie podajemy poniżej:

Przemysł metalowy, jako ściśle związany z sytuacją gospodarczą w kraju, przeżywa obecnie wraz z całem życiem gospodarczem chwile kryzysu — mówił prof. Chorzewski. Wszyscy odczuwamy niepokój o nasz bilans handlowy i trapimy się brakiem środków obrotowych. Bilans jednak ujemny nie zagraża naszej walucie, dopóki budżet państwa jest dodatni, a jak widzimy, zamyka się on stale nawet bardzo poważną nadwyżką. Przejściowa zaś zwyżka dolara, wywołana brakiem gotówki na rynku, spowodowana jest znacznemi wypłatami w efektywnych dolarach przekazów na święta wielkanocne. Nie powinna więc wzbudzać obawy, gdyż najlepszym dowodem trwałej podstawy złotego jest utrzymanie się kursów innych walut zagranicznych.

Obawy o naszą walutę, jakie ujawniają drobni kapitaliści, wpłynęły ujemnie na stan oszczędności prywatnych, od których przecież w głównej mierze zależy kredyt inwestycyjny przemysłu, gdyż bez tych oszczędności żaden bank nie jest w stanie zaspokoić potrzeby przemysłu. Brak środków obrotowych i stały wzrost kosztów utrzymania, a dalej trudność w zwalczaniu konkurencji zagranicznej powodują, że choć jeszcze w wielu gałęziach przemysłu siłą inercji stan zatrudnienia jest nadal dobry, to jednakże sygnalizują już zewsząd o ciężkim położeniu fabryk maszyn rolniczych, oraz drutu i gwoździ. Powstają więc obawy kryzysu, gdyż chociaż w dziale maszyn elektrycznych konjunktura jest nadal bardzo dobra, to jednak w innych gałęziach przemysłu osłabła, zwłaszcza, że zamówienia rządowe na rok 1929 są o wiele mniejsze i wpływają z dużem opóźnieniem. Przemysłowcy więc powinni poważnie zastanowić się nad sytuacją i przygotować się na wszelkie możliwości.

Zakończona ankieta Związku o stanie produkcji wykazuje, że przemysł metalowy w Polsce rozwija się z roku na rok. Gdy w r. 1927 zatrudniały fabryki związkowe 64 000 robotników, to w r. 1928 posiadały ich już 83 631. Na tak poważny wzrost wpłynęło przystąpienie do Związku w r. 1928 — Zjedn. Hut Królewskiej i Laury, liczących przeszło 2 500 robotników i Zakładów Ostrowieckich, posiadających w swoim dziale przetwórczym 3 450 robotników. Przyjmując cyfry powyższe pod uwagę, widzimy ważny przyrost pracowników, a więc i rozwój.

Podobny wzrost daje się zauważyć i w obrotach, które przy ustabilizowanej walucie są cyframi dokładnie świadczacemi o rozwoju przemysłu metalowego, gdy w r. 1927 wytworzono towarów na 638 miljonów złotych, w r. 1928 zaś wartość produkcji wynosiła 835 miljonów. Odrzucając, jak powyżej, obrót hut oraz Zakładów Ostrowieckich, możemy się przekonać, że przyrost obrotów wynosi 30 proc.

Pocieszający rozwój naszego przemysłu metalowego, oraz Związku tem bardziej powinien zmusić Państwo i przemysł do oględnej polityki gospodarczej i własnej, aby nie utracić 10-letniego dorobku.

Dla omówienia sytuacji, Zarząd Związku postanowił zwołać ogólny zjazd przemysłowców metalowych, oraz członków Związku na dzień 1 i 2-go czerwca r. b. w Poznaniu, na którym omówione będzie szereg postulatów i bolączek przemysłu metalowego. Zjazd ten połączony będzie z niezwykłą uroczystością poświęcenia sztandaru Związku Przemysłowców Metalowych w Katedrze Poznańskiej.

Orjentacja eksportowa Syndykatu Drutu i Gwoździ

Warunki zbytu na rynku wewnętrznym dla polskich fabryk drutu i gwoździ przedstawiają się ogromnie niepomyślnie. Skutkiem mrozów bowiem musiano wstrzymać całkowicie prace budowlane, a termin podjęcia ich na nowo narazie nie da się przewidzieć. Również nadchodzący sezon budowlany, jak dotąd, nie zapowiada ożywienia zbytu wobec obaw strajku robotników budowlanych, zaciekłej opozycji stronnictw politycznych przeciw rządowemu projektowi zebrania funduszów budowlanych w drodze opodatkowania czynszów mieszkaniowych i wreszcie szczupłości zapowiedzianej 100-milj. pożyczki budowlanej wewn.

Z uwagi na tę niepomyślną konstelację na rynku wewnętrznym Syndykat wspomnianych fabryk punkt ciężkości swej polityki sprzedażnej widzi w eksporcie, orjentującym się głównie i przedewszystkiem na rynki bałkańskie. Szczególnie w Rumunji przejawia się dość silna skłonność dla produktów polskich tak, że fabrykanci polscy spodziewają się pewnych sukcesów w kierunku pokrycia jej zapotrzebowania. Syndykat z powodzeniem uczestniczył niedawno w publicznej submisji zarządu kolei rumuńskich i ma na widoku dostawy bardzo poważnej kwoty produkcji polskiej.

Pawilony przemysłu metalowego
w dwa tygodnie przed otwarciem P.W.K.

O wysiłkach naszego przemysłu, zmierzających do godnego zareprezentowania swej wytwórczości na P. W. K., informowani jesteśmy przez naszą prasę codzienną, zamieszczającą artykuły sprawozdawców własnych lub też nadesłane jej komunikaty. Informacje te jednak, ujęte w ramy ogólne, nie zawierają wyczerpujących danych o całości wystawy, tylko skromny zaledwie zarys o wysiłku poszczególnych gałęzi przemysłu. Celem uzupełnienia podanych już przez prasę codzienną oraz pismo nasze wadomości, postaramy się w ramach artykułu niniejszego powiadomić Czytelników naszych o postępach prac w hali ciężkiego przemysłu oraz w pawilonie przemysłu metalowego.

Przystępując do opisu poszczególnych stoisk w hali przemysłu ciężkiego, zaznaczyć musimy, iż wystawcy poszczególni, wbrew rozsiewanym pogłoskom, prace około zmontowania eksponatów i uporządkowania stoisk, mimo licznych przeszkód, doprowadzili tak delece, że niema obaw, ażeby na czas otwarcia Wystawy wszystko w hali tej nie było gotowe.

Wnętrze hali przemysłu ciężkiego wywołuje u widza wrażenie imponujące. Olbrzymich rozmiarów konstrukcje i maszyny oraz modele wielkich pieców hut tworzą jedną harmonijną całość z eksponatami o rozmiarach mniejszych, lecz o wadze sięgającej niekiedy dziesiątków ton.

Nad wszelkiemi eksponatami dominują tu dwa olbrzymie kotły wodnorurkowe: jeden większy o sile 27 atm., podwójnem palenisku o łącznej powierzchni ogrzewalnej 700 m^2, 58 sekcjach rozmieszczonych na 2 piętrach oraz o podwójnem ruszcie ruchomem, zbudowany przez fabrykę H. Cegielskiego w Poznaniu, oraz jeden kocioł nieco mniejszy, również wodnorurkowy, na 25 atm. i 200 m^2 powierzchni ogrzewalnej, wyprodukowany przez Stocznię Gdańską. Olbrzymy te, z których pierwszy zakupiony został dla elektrowni miejskiej w Poznaniu, sięgają szczytem swym stropu wysokiej hali i tworzą wspaniałe tło dla innych rozmieszczonych tamże eksponatów.

Stocznia Gdańska kończy ponadto montowanie olbrzymiego silnika — systemu „Diesel", o normalnej sile 850 k. m.; poza tem fabryka ta wystawia 2 dalsze mniejsze silniki tegoż systemu oraz jeden silnik na gaz. Wszystkie codopiero wymienione silniki ropne demonstrowane będą podczas trwania Wystawy w ruchu, dla którego to celu stoisko Stoczni Gdańskiej połączone zostało z siecią wodociągową i kanalizacyjną, a celem odprowadzania gazów spalinowych wybudowano dwa specjalne rurociągi.

Z dalszych wystawców, kontynuujących prace około ustawiania swych eksponatów, wymienić należy firmę Zieleniewski — Kraków (silniki, maszyny parowe, konstrukcje żelazne) oraz należącą do tej spółki fabrykę pod firmą „Fitzner i Gamper" w Sosnowcu;dalej f-mę J. John z Łodzi (obrabiarki, transmisje, kotły dla ogrzewania centralnego, grzejniki itp.), Sp. Akc. Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich w Ostrówcu Kieleckim (wagony dla kolei norm. i wąskotorowych, truki dla kolejek leśnych itd.), Zakłady Starachowieckie, Löhnert, Sp. A, w Bydgoszczy, wystawiająca mnóstwo maszyn i przyrządów dla cegielń, Polskie Zakłady Skoda, Warsz. Sp. Akc. Budowy Parowozów, Tow. Przemysłu Metal. Rudzki, Sp. Akc., Warszawa, oraz kilku dalszych, których wymienimy w późniejszym sprawozdaniu szczegółowem.

Tuż przy wejściu, od strony gmachu Targ. Pozn., posiadają swe okazałe stoiska: Huta Bismarka (olbrzymich rozmiarów surowe odlewy stalowe i żelazne), Silesia — Katowice (wyroby blaszane), Huta Pokoju, Zjednoczone Huty Śląskie (Huta Laura i Królewska), oraz Borman i Szwede.

Stoiska pośrodku hali, od głównego wejścia począwszy, są już na ukończeniu. Są tam wielkich rozmiarów modele kopalń i hut, wystawiane przez Komitet Polskiego Przemysłu Górniczo - Hutniczego. Szczególną uwagę fachowców, zwiedzających halę, zwracać będzie doskonale wykonany, wielkich rozmiarów, model ulepszonego wielkiego pieca hutniczego — pomysłu jednego z naszych inżynierów-specjalistów. W nawie bocznej ustawia swe eksponaty firma „Ekonomja" — Bielsko, produkująca filtry wodne. W ostatnich dwóch tygodniach zapełnią się eksponatami również i stoiska mniejsze, dotąd jeszcze puste, będą to przeważnie maszyny i aparaty, transportowane na teren Wystawy w stanie kompletnie zmontowanym.

Poza halą t. zw. przemysłu ciężkiego, przemysł metalowy posiada jeszcze pawilon bardzo imponujących rozmiarów, o jednej olbrzymiej nawie głównej i 2 nawach bocznych — dwupiętrowych. Prócz niezliczonej ilości firm branży maszynowej, które znalazły w nim pomieszczenie, a które wymienić, narazie, wobec szczupłych ram artykułu, jest trudno, buduje swe luksusowe stoisko słynna fabryka wyrobów metali szlachetnych — B-cia Norblin z Warszawy.

Wielkich rozmiarów jest stoisko firmy „Unja" — oddziału bydgoskiego, zapełnione mnóstwem „naprawdę" pięknie wykonanych obrabiarek dla drzewa. Ustawienie eksponatów tych firm, które wystawiają w pawilonie przemysłu metalowego, nie nastręcza zbyt wielkich trudności; dlatego też dopiero obecnie nadchodzą eksponaty tej kategorji nieco liczniej. Nad ustawieniem swych eksponatów pracują już obecnie firmy: Bracia Kanczewssy — Częstochowa, Bracia Bauertz — Mijaczów, Josefs Erben — Bielsko, Samulski — Pleszew, Emil Twerde — Bielsko, Qiusseck i Geppert — Bielsko, Sosnowiecka Fabr. Armatur — Sosnowicz - Dębica, oraz Drzewiecki - Jeziorański — Warszawa, a więc fabryki, produkujące z małemi wyjątkami odlewy cięższe oraz maszyny o rozmiarach większych lub o konstrukcji skomplikowanej.

Jak wynika z powyższego, przemysł nasz, mimo istniejącego oddawna już ciężkiego kryzysu gospodarczego, przejęty na siebie obowiązek wykazania zagranicy i szerszemu ogółowi w kraju swej tężyzny i postępu, celem dotrzymania tempa narzucanego mu ze strony przemysłu zachodnio-europejskiego, a bardziej jeszcze amerykańskiego — spełnia ofiarnie. Obecna Wystawa — wiemy o tem wszyscy — jest dowodem heroicznego wprost wysiłku naszych kół gospodarczych, skoro uwzględnimy obecne warunki, w jakich przemysł nasz bytuje, a któremi to nasze czynniki rządowe zaniepokoić się winny naprawdę. Sądząc jednak z wypadków oddawania zamówień zagranicy (przez niektóre Ministerstwa), zaniepokojenia takiego nie tak rychło spodziewać się można, rychlej raczej wysiłek taki posłuży za okazję do jeszcze wyższego oszacowania podatkowego..

Ażeby wysiłek ten jednak nie był daremny, nastąpić winna jaknajrychlejsza i to radykalna zmiana polityki gospodarczej Rządu.

Europejski kartel stalowy

Utworzenie europejskiego kartelu stalowego należy do najważniejszych, a zarazem do najciekawszych zjawisk gospodarczych w latach powojennych. Kartelowi temu bowiem dały początek państwa, które na polu politycznem stały i stoją na dwóch przeciwnych sobie biegunach — Francja i Niemcy.

Jeszcze w ciągu wojny wszelkie posunięcia gospodarcze obydwóch tych państw, np. obrady aljanckiej konferencji ekonomicznej w Paryżu w 1916 r., wykazywały wyraźną tendencję do wzmocnienia rozdziału, do utrzymania rozbratu na polu politycznem i gospodarczem.

Tymczasem traktat wersalski zmienił postać rzeczy tak radykalnie, że już w kilka lat po jego zawarciu pomiędzy sferami gospodarczemi Francji i Niemiec nastąpił szereg porozumień.

W pierwszem z tych właśnie porozumień doszedł do skutku europejski kartel stalowy w sierpniu 1926 r.

Francja, otrzymawszy na mocy traktatu wersalskiego tereny, obfitujące w żelazo, położone w Lotaryngji i Normandji, stała się najbogatszym w rudy żelazne krajem w Europie i w niedługim stosunkowo czasie niemal podwoiła swoją produkcję żelaza i stali. Produkcja żelaza surowego we Francji w roku 1913 wynosiła 5 207 000 ton, a w roku 1927 — 9 293 000 ton. Produkcja stali surowej w roku 1913 wynosiła 4 687 000 ton, a w roku 1927 — 8 273 000 ton.

Wobec tak potężnego rozwoju tej gałęzi produkcji francuskiej, potężny, w Zagłębiu Ruhry skoncentrowany przemysł niemiecki, który poprzednio pracował właśnie na surowcu lotaryngskim, zaczął sprowadzać rudę z zagranicy, mianowicie ze Szwecji. To było jedyne wyjście dla Niemiec z krytycznego położenia, grożącego zamknięciem zakładów w Zagłębiu Ruhry.

Konkurencja między sąsiadującemi z sobą przemysłami wzmagała się stale. W chwili, gdy Francja, pokrywszy swe wewnętrzne zapotrzebowanie żelaza i stali, coraz silniej zaczęła przeć na rynek światowy, porozumienie stało się nieodzownem.

W roku 1926, po dwuletnich pertraktacjach doszła do skutku umowa, na mocy której niemiecki przemysł przetwórczy został skonsolidowany. Dzięki też tej umowie niemiecki przemysł przetwórczy ma zapewniony surowiec ze strony przemysłu, produkującego żelazo i stal.

W ten sposób powstał kartel stalowy. W skład jego weszły nasamprzód Niemcy, Francja, Zagłębie Saary, Luksemburg i Belgja, później przystąpiły: Czechosłowacja, Austrja, Węgry, a obecnie toczą się pertraktacje o przystąpienie Polski i Anglji.

Umowę kartelową ze strony niemieckiej podpisała Deutsche Rohstahlgemeinschaft ze strony Francji Comité de Forges.

Kontyngent, który przewidziano w umowie, wynosił 25,25, a później 29,25 milj. ton, z czego Niemcy otrzymały (w miljonach ton) 12,645 (43,18 proc.), Francja — 9,133 (31,18 proc.), Belgja — 3,385 (11,56 proc.), Luksemburg — 2,431 (8,30 proc.), Zagłębie Saary — 1,693 (5,78 proc.). *W-cz.*

Budowa portu w Gdyni

Plan pierwotny. — Uzupełnienie planu i zmiany w budowie portu. — Obecny stan pracy. — Udział firm prywatnych.

Aż do roku 1927 prowadzono budowę portu w Gdyni wedle planu i na mocy kontraktu, zawartego w r. 1924. Uzupełnienie kontraktu, dokonane w r. 1926, wprowadziło do planu pierwotnego pewne zmiany, dotyczące tylko szczegółów drobniejszych samej budowy portu i objektów portowych. Dopiero w roku ubiegłym, to jest 1928, rozszerzono znacznie cały plan budowy portu.

Pierwotny budżet budowy portu w Gdyni wynosił 16 766 000 zł; dotychczas jednak wydano na cele tej budowy dalsze 8 miljonów zł, pochodzące z asygnat dodatkowych, z funduszów dyspozycyjnych i innych specjalnych źródeł. Ogółem zatem wydano już na budowę portu w Gdyni około 40 milj. fr. w złocie. Mówię na budowę portu, gdyż suma 40 miljonów fr. w złocie nie obejmuje kosztów na rozbudowanie miasta, pomieszczeń urzędów, dworca i budowli kolejowych.

Na początku sierpnia 1928 r. zawarto z polsko-francuskiem przedsiębiorstwem budowlanem portu nowy kontrakt o wybudowanie dwóch nowych przystani portowych na południe od starego molo węglowego. Pierwotny plan budowy portu przewidywał podział wewnętrznej przystani portu na kilka małych przystani. Obecnie jednak odstąpiono od tego projektu, postawiono port wewnętrzny jako jedną wielką przystań o długości około 1 000 metrów, a zato postanowiono wybudować od strony morza, dwie mniejsze przystanie. Wewnętrzna przystań wielka już jest prawie gotowa, a dwóch mniejszych zewnętrznych już rozpoczęto budowę. Wał ochronny, czyli właściwe molo, zamykające port od strony morza, obejmuje także dwie zewnętrzne południowe przystanie, a prace nad jego ostatecznem wykończeniem dobiegają końca. Port posiada już na molo węglowem gotową ładownię długości 800 mtr., będącą już w użytku: przy porcie wewnętrznym zaś gotową ładownię długości 700 metrów; na dalszej długości 600 metrów brak jeszcze połączeń kolejowych.

W roku ubiegłym rozpoczęto także budowę kilku objektów rządowych. Mianowicie wewnętrznej przystani dwóch wielkich hal-magazynów składnic towarowych, które w częściach gotowych już są oddane do użytku ruchu portowego. Tamże buduje się gmach dla zarządu portu i ekspedycji towarowej. W dniach bieżących rozpoczyna się budowa trzeciej hali towarowej.

W roku ubiegłym ustawiono i uruchomiono ośm nowych żórawi. Teraz mają być ogłoszone konkursy na dostawę dwóch wielkich żórawi do ładowania węgla, jednego żórawia pływającego, dwóch holowników i jednego łamacza lodu. W projekcie znajduje się również budowa stacji bunkrowej (węglowej) i kupna promów bunkrowych.

W kołach wtajemniczonych mówi się o projekcie wybudowania oprócz nowej zewnętrznej przystani południowej, jeszcze jednej małej przystani w porcie wewnętrznym. Znak to, że port gdyński ma przed sobą wielką przyszłość jako port narodowy, oraz, że rząd zdaje sobie z tego dokładnie sprawę i nie żałuje na ten cel środków pieniężnych. *P. W.*

Z ŻYCIA GOSPODARCZEGO ZAGRANICY

ANGLJA.

Najnowsze sprawozdania co do produkcji i handlu żelaza, stali i wyrobów tychże nie donoszą o żadnych poważniejszych zmianach. Jedynie zauważyć się daje rosnący brak surówki żelaza. Ogólna tendencja jednak jest optymistycznie usposobiona.

Na rynku węglowym nastąpiło lekkie odprężenie naglących zamówień. Wywóz węgla zagranicę utrzymuje się na wysokim poziomie, z zagłębia południowej Walji wywieziono go w drugim tygodniu kwietnia 604 355 ton, gdy w pierwszym tylko 437 765 ton.

Zniżka cen miedzi odbywała się aż do 20 kwietnia normalnie; w tym dniu notowania stanęły na takim punkcie, że można je uważać za dobrą podstawę do dalszych operacyj i ruchu normalnego. Teraz kolej na producentów, by dowiedli czynem swej dobrej woli, tyle razy wygłaszanej, że nic więcej nie pragną, jak iść na rękę konsumentom. Utrzymanie obecnych cen leży zresztą w ich własnym interesie, gdyż jeżeli ceny teraz się nie ustalą, nastąpi prawdopodobnie w niedalekiej przyszłości jeszcze większa zniżka. Stabilizację cen i rynku otrzymać można tylko wtedy, gdy się sprzedaje towar, gdy kupcy mogą i chcą nabywać; wyrzucanie na rynek wększych nawet ilości towaru w chwili słabej tendencji i zdenerwowania kupców jest bezcelowe i wywołuje tylko szkodliwe baissy. Obecna chwila jest, zdaniem fachowc., najodpowiedniejszą do ustalenia cen miedzi i innych metali, gdyż kupcy nie stracili jeszcze wszystkiego zaufania do producentów i ich dobrej woli, sami też mają zapotrzebowanie na te metale i okazują dostateczną chęć i zdolność nabywczą.

W kołach przemysłowców w Sheffield podnoszą znowu myśl wspólnego wystąpienia na rynkach sowieckich, by tamże stworzyć przychylniejszą opinję i usposobienie dla własnych wyrobów stalowych. Brak jedności zdań co do sposobu przeprowadzenia tej akcji uniemożliwia wykonanie tego zamiaru.

NIEMCY.

Zatarg na tle nowych żądań robotników w górnictwie okręgu Rury przewleka się. Pertraktacje, prowadzone w Berlinie między związkiem cechowym a związkami górników, nie doprowadziły do uzgodnienia poglądów ani do tymczasowej ugody, wobec czego związki zawodowe zażądały oddania sprawy sądowi rozjemczemu. Z Dortmundu piszą, że dnia 22 kwietnia zebrał się sąd rozjemczy, w skład którego wchodzi nowy sędzia rozjemczy na westfalskie terytorjum, prof. Brohn i po raz pierwszy prowadzi takie sprawy. Już po krótkiej wymianie zdań prof. Brohn przekonał się, że drogą wolnych nieobowiązujących i prywatnych rozpraw nie doprowadzi do porozumienia stron, przeto zażądał interwencji Izby Rozjemczej, która też niebawem sprawę ujęła w swoje ręce.

W połowie kwietnia (dnia 17) liczba indeksowa w handlu hurtowym, wedle urzędu statystyki Rzeszy, wynosiła 136,9; przemysłowa 132,6; z tych metalowy 118,9, żelaza, węgla i materjałów budowlanych bez zmiany. Liczby indeksowe dla wyrobów gotowych poszły natomiast w górę przeciętnie o 0,1 proc. Produkcja węgla w zagłębiu Ruhry kształtuje się nadal pomyślnie. Tygodnie mijają bez przerw świątecznych, to i ilość wydobywanego węgla jest większa. W czasie od 7—13 kwietnia produkcja dzienna osiągnęła sumę 405 089 ton przeciw 388 511 ton dziennie w poprzednim tygodniu. Na rynku żelaza nadreńsko-westfalskim sytuacja trwa bez zmiany.

Druga dekada kwietnia odznaczyła się między innemi także dalszą zniżką kursu notowań miedzi. Po różnych wahaniach cena stanęła około 20 na Ł 83 za miedź elektrolityczną, a 77 Ł za standardową. Notowania innych metali pozostały bez zmiany. Ze strony konsumentów akcja nabywcza osłabła; jedynie spekulanci czynili w tym czasie większe zakupy.

ROSJA SOWIECKA.

Wiadomości uboczne głoszą, że pomiędzy rosyjsko-amerykańskiem towarzystwem handlowem a firmą Freyn toczą się pertraktacje w sprawie założenia w portach sowieckich stoczni okrętowych, względnie uruchomienia istniejących. Firma Freyn ma podjąć się założenia, względnie odrestaurowania, wyposażenia technicznego i mechanicznego, oraz udzielenia pomocy w wykonywaniu ich zadań. Firma weszła podobno już w porozumienie z bankami amerykańsk., które gotowe są akcję tę finansować. Początkowo wykonywane mają być jedynie zlecenia do 10 miljonów dolarów.

KANADA.

Mimo dobrej konjunktury — małe zarobki — oto ogólna skarga kanadyjskich kupców żelaźniaków. Dane statystyczne wykazują, że od lat już kupcy żelaźniacy w Kanadzie mają coraz to mniejsze procentowo czyste dochody. Tak

w roku 1925 czysty zysk wynosił 6,5 proc.,
w roku 1926 czysty zysk wynosił 5,3 proc.,
w roku 1927 czysty zysk wynosił 5,7 proc.,
w roku 1928 czysty zysk wynosił 4,89 proc.

Sprawozdanie porównawcze podnosi z naciskiem, że bardzo wielu kupców osiągnęło w roku ubiegłym znacznie niższy czysty zysk, bo zaledwie od 1—2 proc.

Interesujące jest również zestawienie procentowe strat czystych, poniesionych przez kupców tej branży, na udzielanych kredytach. Straty te wynoszą przeciętnie dla kupców w całej Kanadzie 1,43 proc.

Z tego wnioskować można, że tak zachwalana sprzedaż na kredyt i raty, chociaż powiększa obroty i sprzyja produkcji, dla kupców jest jednak niepożądana; obniża dochody i powiększa straty. W roku ubiegłym 51,2 proc. wszystkich sprzedaży dokonano na podstawie kredytowej.

MEKSYK.

Dostawy meksykańskich kopalń i wytwórni ołowiu ustały w ostatnim czasie zupełnie; przytem, jak donoszą, nie można się spodziewać ponownego ich rozpoczęcia w najbliższej przyszłości. Wobec tego powstaje na rynkach światowych brak ołowiu, gdyż konsumcja idzie zwykłym trybem i zużywa nagromadzone zapasy. Londyńskie magazyny są już dość mocno wybrane. W obawie przed możliwością braku ołowiu, deport rośnie. Mimoto sytuacja rynkowa i tendencja nie dają powodu oskarżania rynku o niezdrowe poczynania; dotychczas do akcji spekulacyjnej na rynku ołowiu, jaką wykazuje np. rynek miedzi, mowy być nie może. Ostatnie notowania (20 kwietnia) opiewały na załadowania kwietniowe Ł 24.16.3, na załadowania czerwcowe Ł 24.5 — cif. Londyn.

(Zebrał i opracował *P. W.)*

LINY KONOPNE i MANILOWE

Sznur konopny
do rur wodociągowych i kanalizacyjnych suchy i smołowcowany.

Konopie na pakunki
do maszyn.

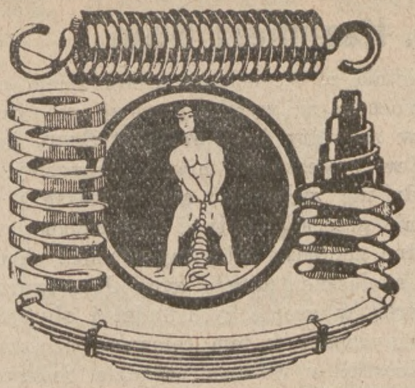
Sznury na bieliznę
śnieżno-białe, kręcone i plecione.

Szpagat (Kordel) biały,
manilowy, do wiązania i pakowania

oraz **wszelkie wyroby powroźnicze** poleca po cenach przystępnych

FABRYKA WYROBÓW POWROŹNICZYCH
I. M. SZLEZYNGIERA w BĘDZINIE
Ul. Sielecka nr. 11. Telefony nr. 671 i 108
Rok założenia 1896. 7188

Sprężyny wszelkiego rodzaju

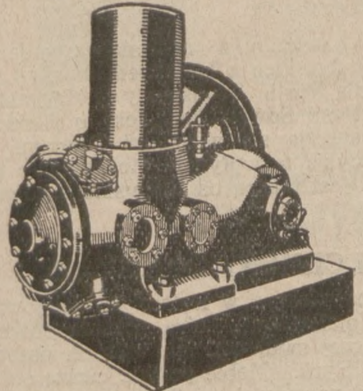
najtaniej i najprędzej
dostarcza firma:

7286

GOLDMAN i ENDELMAN
WARSZAWA
Widok 11. tel. 130 88

6964 **KOMPRESORY**

fabrykatu
NEUMANN u. ESSER
w Akwizgranie (Aachen)
leżące i ruchome dla wszelkich mocy jakoteż

maszyny lodowe
i
urządzenia chłodnicze
dostarcza

MONTANIA
KATOWICE
Skrzynka pocztowa 442
TELEFON 119

Nity metalowe

wszelakich wymiarów
miedziane i aluminiowe

dostarczają krótkoterminowo
po cenach przystępnych

Modrzejowskie Zakłady Górniczo-Hutnicze
Spółka Akcyjna
7227 w Sosnowcu

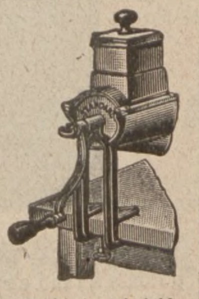

maszynki do mięsa

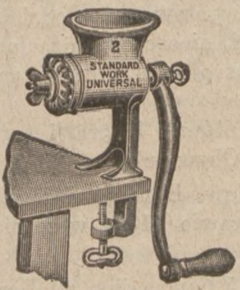
Od 40 lat znana jako najlepsza

fabryka maszyn gospodarczo-domowych

Standard-Werk
STEINFELDT & CO.,
Viehofen (Austrja)

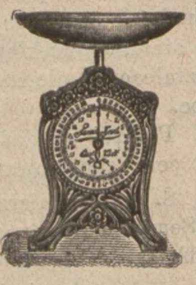

maszynki do migdałów

maszynki uniwersalne

oferuje swe wyroby w podwójnem wysoko lśniącem pocynowaniu światowej marki
„Standard-Werk"
franco oclone loko swe składy w Warszawie lub Bielsku płatne w walucie polskiej.

wagi zegarowe

lodownice

Łaskawe zapytania uprasza się skierować wyłącznie do naszego

Zastępcy Generalnego na Polskę:

maselnice

6741
Jakob S. Karl jun. — Wiedeń - Wien II., Feuerbachstr. 8

Z ŻAŁOBNEJ KARTY

Ś. p. Kazimierz Brun

W dniu 10 kwietnia r. b., nękany kilkoletniem cierpieniem, dokonał owocnego w wyniki pracowitego żywota swego przechodząc w zaświaty śp. **Kazimierz Brun,** jeden z pionierów kupiectwa stołecznego miasta Warszawy. A ponieważ ś.p. Zmarły nie zasklepiał się w ciasnych ramach własnego jedynie przedsiębiorstwa, lecz głęboką wiedzę fachową i wybitne zdolności oddawał również chętnie na usługi na niwie społecznej, przeto zgon Jego wyrwał znów dotkliwą szczerbę w gronie tych ludzi i obywateli Polski, którzy żyją i pracują w tem celowem przeświadczeniu, że praca jednostki w wolnym narodzie jednoczyć się winna z dążnościami ogółu.

Sterany już słabym stanem zdrowia zniewolony był ś. p. Kazimierz Brun w ostatnich latach życia ustępować w pracy silniejszym, zdrowszym i młodszym a położył on około wychowania i przygotowania młodzieży do stanu kupieckiego poważne zasługi, niosąc organizacjom kształcącym młodzież przez szereg lat ofiarną i cenną pomoc.

Poniżej przytaczamy kilka szczegółów z biografji tego na polu ekonomicznem zasłużonego Obywatela.

Ś. p. Kazimierz Brun syn Stanisława-Henryka i Marji z Sennewaldów urodził się w Warszawie 11-go września 1862 roku.

Wykształcenie średnie pobierał w 5 Gimnazjum w Warszawie, a następnie uczęszczał na Politechnikę w Rydze, gdzie był członkiem Korporacji „Welecja“.

W 1887 roku ukończył Wydział Handlowy Politechniki w Rydze, poczem wstąpił do firmy Krzysztof Brun i Syn, której był współwłaścicielem i w której wkrótce został jednym z głównych szefów.

Na stanowisku tem przepracował owocnie długi szereg lat, a ostatnio po przejściu firmy na Spółkę Akcyjną został Prezesem Zarządu tejże Spółki.

Po śmierci brata swego ś. p. Senatora Stanisława Gustawa Bruna był przez szereg lat Prezesem Zarządu Towarzystwa Przemysłowo-Handlowego „Block — Brun“ Sp. Akc.

Prócz zajęć fachowych śp. Kazimierz Brun poświęcał wiele czasu sprawom społecznym.

Od 1891 roku był członkiem Zgromadzenia Kupców m. Warszawy, a od 1895 członkiem Komitetu Reprezentantów przy temże Zgromadzeniu.

Przez parę lat spełniał obowiązki Sędziego Handlowego.

Był członkiem Rady Opiekuńczej Szkoły 8 kl. od początku jej istnienia, a od 1922 r. był prezesem Towarzystwa Pomocy Niezamożnych Uczniów przy Szkołach Zgromadzenia Kupców m. Warszawy.

Lat kilkanaście był członkiem Stowarzyszenia Kupców Polskich oraz Reprezentantem Kasy Pożyczkowej Przemysłowców Warszawskich.

Zajmował się szczególnie gorąco sprawami Polskiej Macierzy Szkolnej Warszawskiego Zarządu Okręgowego której był prezesem do 1924 roku.

Ś. p. Kazimierz Brun był człowiekiem wielkiej zacności charakteru i złotego serca, a jaką sympatją cieszył się w szerokich kołach towarzyskich jest dowodem, że był przez długie z rzędu lata wybierany na prezesa Towarzystwa Resursy Kupieckiej.

Szczególne zasługi położył na polu zbliżenia Polski z Czechosłowacją, za co został w 1926 roku mianowany Kawalerem Orderu Lwa Białego.

Zwłoki ś. p. Zmarłego spoczęły w grobowcu rodzinnym i po dokonanem zadaniu żywota, zażywać będą zasłużonego spoczynku wiecznego.

Cześć Pamięci zacnego Obywatela Polski!

KRONIKA PRZEMYSŁOWO-HANDLOWA

TRANSPORT MASZYN DLA ROSJI PRZEZ POLSKĘ.

Do portu gdańskiego zawinęło w ostatnich tygodniach kilka statków angielskich i duńskich z ładunkiem maszyn rolniczych i przemysłowych dla Rosji. Transporty te idą następnie kolejami polskiemi do Rosji Sowieckiej. Jest to pierwszy wypadek, że Sowiety posługują się polskiemi kolejami dla własnego importu. Na decyzję tę wpłynęła niezawodnie polska taryfa kolejowa, która jest tańszą od łotewskiej i sowieckiej.

POLSKIE KRZESŁA I CEMENT DLA SYRJI.

Powszechnie znana i największa w Polsce specjalizowana fabryka mebli giętych „Wojciechów“, która posiada również w Poznaniu przy ul. Gwarnej swój oddział, wysłała ostatnio transport 30.000 krzeseł do Syrji. Meble polskie cieszą się na rynku syryjskim i w krajach sąsiednich wielkiem powodzeniem.

Prócz mebli wysyłamy na rynek tamtejszy również cement. W ostatnim czasie wysłano do Bayruthu z kolei transport 2000 ton cementu polskiego.

URUCHOMIENIE NOWEJ KOPALNI CYNKU NA ŚLĄSKU.

W okolicy Tarnowskich Gór pod Szarlejem znajduje się kopalnia kruszcu cynkowego, własność Spółki spadkobierców Gieschego (Harriman), kopalnia ta z powodu wyczerpania w niej zasobów rudy została unieruchomiona już w roku 1907. Obecnie zbadano jednak, że w pobliżu starego szybu znajduje się jeszcze dotąd nietknięte obfite złoże kruszcu. W wyniku przeprowadzonych pertraktacyj z firmą Giesche, tereny te nabyła **Śląska Sp. Akc. Cynkownlana w Lipinach,** która kopalnię znowu uruchomi. Eksploatacja rudy rozpocznie się niezawodnie już w miesiącu czerwcu lub lipcu, co przyczyni się do zmniejszenia bezrobocia, gdyż w kopalni znajdzie zatrudnienie większa ilość robotników. Śląska Spółka Cynkowniana przeprowadza już wszelkie wstępne prace dla uruchomienia cynkowni.

KORZYSTNE HURTOWNE ŹRÓDŁA ZAKUPU

F. i R. KALESSE
6494 KATOWICE, ul. Plebiscytowa 8.
FABRYKA KAS PANCERNYCH
Specjalność: kasy betonowo-pancerne, kasetki tylko dla odsprzedawcy

ŚRUBY
toczone i części fasonowe z mosiądzu, stali i żelaza podług wzoru lub rysunków,
po cenach konkurencyjnych.
Precyzyjne wykonanie. 7223
W. GIERCZYŃSKI i Ska, Poznań, Św. Marcin 13

Amerykańskie wylęgarnie „Buckeye"
Młynki do mielenia kości. Obrączki dla drobiu celuloidowe i aluminjowe. Wszelkie przybory hodowlane
poleca Biuro Rolniczo-Techniczne 5568
Inż. St. Nawakowski Sp. z o. o. w Warszawie, ul. Kredytowa 4
Telefon 291-34 Prosimy żądać ofert i katalogów

Hurt. rowerów 4313 oraz wszelkich części rezerwowych, wirówki, butelki termosowe
HURTOWNIA PNEUMATYKÓW T. z o. p. OSTRÓW (Wlkp.)

ARMATURĘ żeliwną, stalową i bronzową, jako to: wentyle, krany i zasuwy wszelkich typów, inżektory, manometry i t. p. do przewodów na parę przegrzaną i nasyconą
polecają
JANCZEWSKI i FREYMARK
Warszawa, Mokotowska 49.
2925 c

LINY stalowe i konopne
poleca 6604
B. Muszyński, fabryka lin, LUBAWA

VULKAN rozczyn gumowy (Gummilösung)
fabrykuje w tubkach i puszkach 7058 w najlepszym gatunku
„GUMY"
Poznań, ul. 27 Grudnia 15

Trzcinę sufitową
pierwszorzędnej jakości własnego wyrobu dostarcza korzystnie
Gustaw Glaetzner
Centr. Materjałów Budowlanych i Dachówek
Poznań 3, Mickiewicza 36.
Telefon 65-80. 4308 Założona 1907 r.

TARKI DO PRANIA
najlepsze wykonanie 6220
„MARS"
FABRYKA WYROBÓW DRZEWNYCH
Tel. 32. LUBLINIEC (G. Śl.) Tel. 32.
BIURO SPRZEDAŻY: Katowice, ul. Słowackiego nr. 16, tel. 536 & 1074.

Armatury dla cukrowni, papierni i fabryk chemicznych według nadesłanych wzorów lub rysunków
dostarcza:
A. KRAWCZYK - POZNAŃ
Łazarska 1 7233

ZAKŁADY GRAWERSKIE w STALI
7376 **G. WINDYGA**
Warszawa, Żelazna 66 — Telefon 503 58
Specjalność:
sztance do wytłaczania wyrobów metalowych i srebrnych, stemple i znaki firmowe do wybijania. Masowa fabrykacja cyfr i alfabetów stalowych różnej wielkości.

Maszyny młynarskie
wyrabia pod gwarancją
ZAKŁAD STOLARSKI BUDOWY MŁYNÓW
JANA BACHNIAKA
w St. Żywcu - Małopolska 7203

Wolne miejsce

Kopierka
do wyrobu sprych i trzonków, używana, **wiertarka** pionowa do drzewa ze stołem ruchomym, **kilka samochodów** osobowych i autobusów, **motory** do samochodów, **pług motorowy** „Praga" 5-skibowy okazyjnie do sprzedania 7344
„PILOT", Lwów, Batorego 4

Płyty fibrowe amerykańskie
i pręty we wszystkich wymiarach, jak również preszpan w arkuszach, mika, taśma izolacyjna, taśma gumowa (paraguma) etc. etc. najkorzystniej do nabycia w Hurtowni artykułów techn. i elektrotechnicznych
S. Szajer, Kraków, ul. Wiślna, telefon 4154
7131

7213
Specjalny Skład Narzędzi
W. Gierczyński i S-ka
Poznań. św. Marcin 13

IMPORT - EKSPORT

Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu komunikuje, że wycieczka do Argentyny i Brazylji odłożona została na koniec sierpnia, a to ze względu na P. W. K.

Wszelkich bliższych informacyj dotyczących kosztów wycieczki oraz ostatecznego terminu wyjazdu udziela Izba.

*

Firma egipska pragnie otrzymać przedstawicielstwo firmy polskiej, mogącej eksportować do Egiptu wszelkiego rodzaju towary. W pierwszym rzędzie wchodzą w rachubę następujące artykuły: papier, wyroby szklane i emaljowe oraz tkaniny.

*

Firma krajowa ma na zbyciu większe ilości używanej blachy aluminjowej o grubości 0,8 m/m.

*

(p) Firma krajowa może eksportować szprychy do kół artyleryjskich.

*

(p) Firma krajowa pragnie eksportować gips alabastrowy.

*

(p) Firma niemiecka interesuje się okrąglakami świerkowemi.

*

(p) Państwowy Instytut Eksportowy posiada szereg adresów poważnych importerów mebli giętych w Albanji.

*

(h) Niemiecka fabryka drutu poszukuje w Polsce fachowego, solidnego i dobrze zaprowadzonego zastępcy na drut.

WIADOMOŚCI Z BRANŻY

KONCENTRACJA PRZEMYSŁU ODLEWNICZEGO.

Wytwórcy artykułów odlewniczych (rury, urządzenia zdrowotne, garnki emaljowane, odlewy kuchenne, okucia piecowe i kuchenne, buksy, i t. d.) połączyli się ze sobą w konwencję, która weszła w życie z dniem 11 kwietnia rb.

Do konwencji, będącej centralą handlową przystąpiły następujące fabryki odlewów: Białogon, Blachownia, Herzfeld i Wikotrjus, Kamienna, fabryka S. Kronenbluma, Metalurgja, fabryka M. Minca, Poręba, Słowianin, Stąporków i Suchedniowskie Zakłady. Konwencja obejmuje w 100 proc. produkcję rur, urządzeń zdrowotnych tudzież garnków emaljowanych a także większość wyrabianych w kraju artykułów odlewniczych. Dążeniem dalszem nowopowstałej Centrali Handlowej jest skoncentrowanie całkowitej krajowej produkcji odlewniczej, w tym też kierunku toczą się dalsze pertraktacje, mające widoki powodzenia. Obowiązki dyrektora nowej placówki powierzone zostały p. J. Lipowskiemu.

ZWYŻKA CEN ŻELAZA.

Syndykat Polskich Hut Żelaza postanowił podnieść cenę żelaza z 350 do 400 zł za tonę. Postanowienie to syndykat przedłożył ministrowi Przemysłu i Handlu, który ustanowił osobną komisję dla zbadania i ustalenia kosztów produkcji żelaza. Ze względu, iż cena żelaza 350 zł za tonę istnieje już od dwóch lat, a od tego czasu nie uległa żadnej podwyżce, prawie pewne jest, że ministerstwo uzna żądanie syndykatu za słuszne i zgodzi się na podwyżkę ceny. Czy jednak dopuści do podwyżki o całe 50 zł na tonie? Byłoby to niepożądane, zwłaszcza ze względu na krytyczne położenie gospodarki krajowej wogóle, szczególniej zaś przemysłów przetwórczych metalowych i przemysłu budowlanego.

KARTEL FABRYK GWOŹDZI I DRUTU.

W tych dniach odbyło się w Krakowie walne zgromadzenie udziałowców i fabryk, wchodzących w skład kartelu. Z przedłożonego sprawozdania wynika, iż kartel sprzedał w 1928 roku 42.000 ton gwoździ i drutu za sumę 36 miljonów zł. Mimo tak poważnego obrotu fabryki nie wyzyskały swej zdolności produkcyjnej, mimo poważnych wysiłków w kierunku zorganizowania eksportu. W tym czasie wywóz nasz osiągnął około 1.000 ton.

Skartelizowany przemysł stara się o podwyżkę premji eksportowej u rządu. Pierwszy kwartał r. b., naskutek ostrych mrozów i niedostatecznego podstawiania wagonów kolejowych, dał wyniki znacznie niższe niż w roku ub. Ponieważ jednak na rynku brakuje towaru, oczekują znacznego ożywienia w sprzedaży.

TOWARZYSTWO HANDLU ŻELAZEM „J. PAPPE" SP. AKC.

Przed kilku dniami odbyło się pod przewodnictwem d-ra Aleksandra Skrzyńskiego zebranie organizacyjne Spółki Akcyjnej pod firmą „Towarzystwo Handlu Żelazem J. Pappe" S-ka Akc. Na zebraniu tem zatwierdzono statut spółki, określono wysokość kapitału akcyjnego na sumę zł 800 tysięcy, podzieloną na 8.000 akcyj po zł 100 nominalnej wartości. Ustalono również skład Zarządu, do którego weszli pp.: dr. Aleksander Skrzyński jako prezes, Marjan Skrzyński i inż. Grzegorz Pappe jako członkowie zarządu. Do komisji rewizyjnej weszli pp.: dr. Stefan Skrzyński, dr. Janusz Sękowski, inż. Ludomir Młodecki, adw. Władysł. Józef Szatenstajn i adw. Maurycy Bernstein. Celem omawianej Spółki jest prowadzenie handlu żelazem, artykułami budowlanemi i technicznemi oraz narzędziami i maszynami rolniczemi.

ZNIŻKA CEN BLACHY CYNKOWEJ.

W ostatnich dniach zaznaczyła się na londyńskiej giełdzie metali zniżka cen cynku, naskutek czego polski Syndykat Cynkowy w Katowicach obniżył ceny blachy cynkowej o 3%. Jak wiadomo, ceny cynku w Polsce normują się według cen światowych. Obecnie obowiązujące ceny wynoszą 35 Ł za tonę blachy przy zakupie 30 ton, przy zakupie poniżej 30 ton cena jest o pół funta wyższa, t. j. wynosi 35½ funta za tonę. Konjunktura w sprzedaży blachy cynkowej, która służy niemal wyłącznie do pokrywania dachów, uzależniona jest od stanu ruchu budowlanego. Lekkie ożywienie, jakie się zaznaczyło w marcu po zupełnym zastoju w miesiącach poprzednich, doznało ostatnio z powodu opadów śnieżnych osłabienia. Widoki tegoroczne nie są dotychczas wyjaśnione. W każdym razie oczekiwać można, że sezon budowlany ruszy z miejsca z końcem kwietnia i wówczas ożywi się również sezon w blasze cynkowej.

I DRZEWO DROŻEJE...

Notowania na giełdzie drzewnej wykazują w ostatnim czasie tendencję zwyżkową. Wywołuje to zdziwienie i ogół jest tem objawem zaskoczony, gdyż i wywóz drzewa doznał w

tym samym czasie znacznego ograniczenia, a pora obecna, rozpoczęcia sezonu budowlanego jest właśnie ze względów finansowo gospodarczych najmniej wskazana dla podrożenia budulca drzewnego.

Jakież więc przyczyny prowadzą do podrożenia drzewa? Fachowcy przypisują to przedewszystkiem zmniejszeniu się podaży wskutek obowiązującej ustawy o ochronie leśnej, oraz powiększającemu się z roku na rok zapotrzebowaniu na rynku wewnętrznym.

SYNDYKALIZACJA PRODUKCJI I ZBYTU ŁOPAT I WIDEŁ.

Główni producenci wideł gospodarskich i rolniczych, spółka przemysłu metalowego w Radomsku i zakłady metalurgiczne B. Hantke w Warszawie, połączyły się w osobny syndykat i otworzyły wspólną centralę sprzedaży swoich wyrobów, mianowicie wideł gospodarskich.

Nowy syndykat nie zmienił cen na te narzędzia gospodarskie, a tylko zmniejszył udzielane rabaty o 6%. Towar sprzedaje się na weksle trzymiesięczne z dodatkiem dyskontowym. Przy zakupie gotówkowym syndykat udziela skonta w wysokości 3%. Przeciwko kupcom niesumiennym, niedotrzymującym punktualnie swoich zobowiązań, syndykat zastrzega sobie osobne zabiegi sankcyjne.

Z całokształtu programu syndykatu i reglamentacji sprzedaży, nowy syndykat zdradza bardzo wyraźnie pewny zamiar wykluczenia ze sprzedaży drobnych kupców żelaźniaków.

Oprócz powyższej, podają „Górnośląskie Wiadomości Gospodarcze“ nr. 7 z 1929 r., także wiadomość o przygotowywaniu syndykatu łopat gospodarskich. Pertraktacje między producentami tych narzędzi rolniczych są jeszcze w toku. W skład nowego syndykatu wejść mają Huta Pokoju, zakłady modrzejowskie, spółka przemysłu metalowego w Radomsku i firma Orthwein i Karasiński.

ZJEDNOCZENIE POLSKICH FABRYK ŁAŃCUCHÓW.

Niedawno powstałe w Katowicach „Zjednoczenie Polskich Fabryk Łańcuchów“ celem zwiększenia konsumcji łańcuchów polskich na ziemiach wschodnich, otwiera tam swe składy konsygnacyjne. Składy takie, jak się dowiadujemy, będą utworzone w Wilnie (firma B-ci „Chalem“), Białymstoku, Kowlu i Równem.

PODNIEŚĆ GATUNEK KABLI KRAJOWYCH.

M. S. Wojsk. odrzuciło S. A. „Fabryka Kabli“ w Krakowie 75 procent zamówionego kabla telefonicznego, gdyż nie wytrzymał warunków technicznych, przewidzianych w umowie.

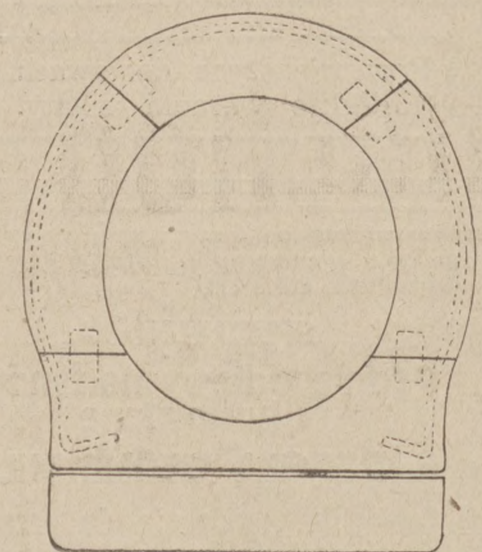
Jeżeli krajowa produkcja nadal będzie tak wywiązywać się względem najpoważniejszej instytucji w Polsce, jaką jest Min. Spraw Wojskowych, to ostatnie z konieczności zmuszone będzie sprowadzać kable z zagranicy.

ZWROT CEŁ PRZY WYWOZIE WYROBÓW ŻELAZNYCH.

Opracowany został projekt rozporządzenia, dotyczący uzupełnienia do dawniejszego rozporządzenia w sprawie zwrotu ceł przy wywozie towarów hutniczych i walcowanych (Dziennik Ustaw Nr. 76/28) i niektórych wyrobów metalowych. Projekt ten przewiduje pewne nowe towary, które będą korzystać ze zwrotu ceł między in. rury żelazne i stalowe spawane lub ciągnione o średnicy wewnętrznej do 321 mm. za wyjątkiem rur wiertniczych 2.50 zł, rury przewody z blachy żelaznej lub stalowej wyginanej i spawanej o grubości powyżej 4 mm. i średnicy powyżej 5 mm. 5,40 zł, wszystko od 100 kg.

Rama siedzenia ustępowego z umacniającą wkładką drucianą

Ramy siedzeń ustępowych składają się zazwyczaj, jak wiemy, z kilku części, co było wielką niepraktycznością, o ile chodzi o trwałość. Dotychczasowe ramy siedzeń ustępowych w ich poszczególnych częściach połączone były przez sklejanie i usztywniane były zapomocą dybli. Ramy te pod działaniem wilgoci łatwo się rozpadały i to było ich bardzo wielką wadą i ujemną stroną.

Wadę ją usunąć zdołał **p. M. Michalak w Poznaniu,** który skonstruował nową ramę siedzenia ustępowego gwarantowanej trwałości. I ta rama — jak dotychczasowe — składa się z kilku części, które usztywnione są między sobą zapomocą wpuszczonych władek metalowych.

RAMA.

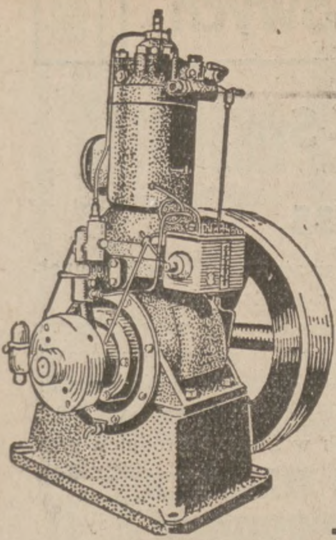
Dla skuteczniejszego zabezpieczenia ramy przeciw rozpadaniu się pod wpływem wilgoci, ściągnięta jest rama drutem, którego końce zakotwiczone są w jej dalszych częściach.

Rysunek powyższy przedstawia uwidocznionego typu ramę siedzenia ustępowego w widoku z góry. Linje kropkowane oznaczają przy brzegach ściągnięcie drutem poszczególnych części, dalsze zaś oznaczają cztery wkładki metalowe, wpuszczone w drzewo ramy, przez co osiąga się pewne i trwałe usztywnienie.

Ulepszony typ ramy, skonstruowany przez p. Michalaka, został opatentowany i przyznano mu świadectwo ochronne na wzór użytkowy za nr. 1248. P. Michalak, jak się dowiadujemy, zamierza niebawem przejść do masowej produkcji tej ramy, która dla stron swych praktycznych, mogłaby się cieszyć szerokim zbytem.

Jeszcze należy nam zaznaczyć, że Komisja Budowlana stoł. miasta Poznania wyraziła pełne uznanie dla wynalazku p. Michalaka i zarządziła, że przy wszelkich robotach publicznych instalatorzy poznańscy zobowiązani są przy instalacjach klozetowych używać ulepszonych ram ustępowych p. Michalaka.

Szanowni nasi Czytelnicy, szczególnie Szanowne Kupiectwo, niechaj przy swych zapotrzebowaniach artykuł ten zamawia u p. Michalaka, a zdobędzie sobie przez to zadowolonych odbiorców.

„ELLWE“

bezkompresorowy motor

DIESEL'A

dla przemysłu, rolnictwa i rzemiosła jest najtańszą, najsprawniejszą i najprostszą maszyną zapędową. Prosimy zażądać wyczerpującej oferty.

SVENSKA MASKINVERKEN

Södertälje (Szwecja)

PRZEDSTAWICIEL:

G. ENBOM

GDAŃSK-OLIWA

7178 **Blücherstrasse 4. Tel. 45488.**

GORZELNIE

zechcą zwrócić się do

LLOYDU BYDGOSKIEGO

TOW. AKC.

KTÓRY WYRABIA I DOSTARCZA:

KADZIE FERMENTACYJNE ŻEL. ZAMKNIĘTE, PRASY ŚLIMAKOWE — ODBIERALNIKI, ZBIORNIKI I BECZKI DO SPIRYTUSU, PARNIKI I PŁÓCZKI DO ZIEMNIAKÓW, MECHANICZNE URZĄDZENIA TRANSPORTOWE, ELEWATORY — WCIĄGI — CZERPAKI I T. P. MOTORY — POMPY — PRASY ŚLIMAKOWE I T. P.

KONSTRUKCJE ŻELAZNE, DACHOWE I INNE, KOMINY ŻELAZNE — SUWNICE I T. P.

◆◆◆

FABRYKA MASZYN Kapuściska-Małe

Telefon 127

7327

Zarząd:

Bydgoszcz, Grodzka 28/29. Tel. 471, 472, 259

Oddział w Gdańsku
Schäferei 15/18
Tel. 274-46

Oddział w Warszawie
Port Wiślany-Praga, Zamojskiego 2
Tel. 134-19

PRZEDSTAWICIELSTWA:

POZNAŃ: Biuro Techniczne St. Gustowski, Skarbowa 20
BYDGOSZCZ: Inż. T. Krieger, ul. Ks. Markwarta 5.
GRUDZIĄDZ: W. Gorki, ul. Kwiatowa 22.
STAROGARD: Bud.-arch. Fr. Borchardt, Kościuszki 23

Odlewy lano-kute

(Temperguss)

w pierwszorzędnej jakości, dające się zginać i skręcać **na zimno** do jaknajdalej idących granic

wykonuje podług modeli, wzorów i rysunków

Odlewnia żelaza lano-kutego i zwyczajnego szarego

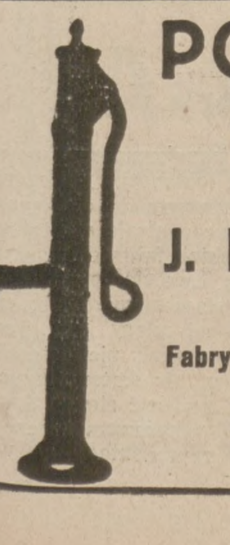
B. Kołodziejczyk i S-ka

POZNAŃ - Górczyn, ulica Sielska 6.

Telefon 6296 i 6433.

Przy zakupach prosimy powoływać się na

„RYNEK METALOWY I MASZYNOWY“

POMPY różnego rodzaju

do zapędu ręcznego, manężem i mechanicznego, do studzien zwykłych i głębokich

Wiercenie studzien

zwykłych i artezyjskich 5787

J. Kopczyński i Sp.

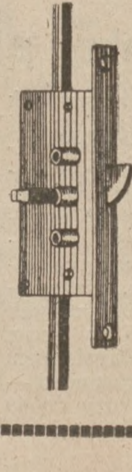
Poznań, ul. Łazarska 30

Nr. tel. 60-42 Rok zał. 1893

Fabryka pomp i przedsiębiorstwo wiercenia studzien

ODDZIAŁ W BYDGOSZCZY

ul. Gdańska nr. 79.

Fabryka okuć budowlanych

A. LINKE

Poznań, Mylna 18 Telefon 62-95

poleca:

okucia do okien i drzwi jak baskwile, narożniki, zawiasy itp.

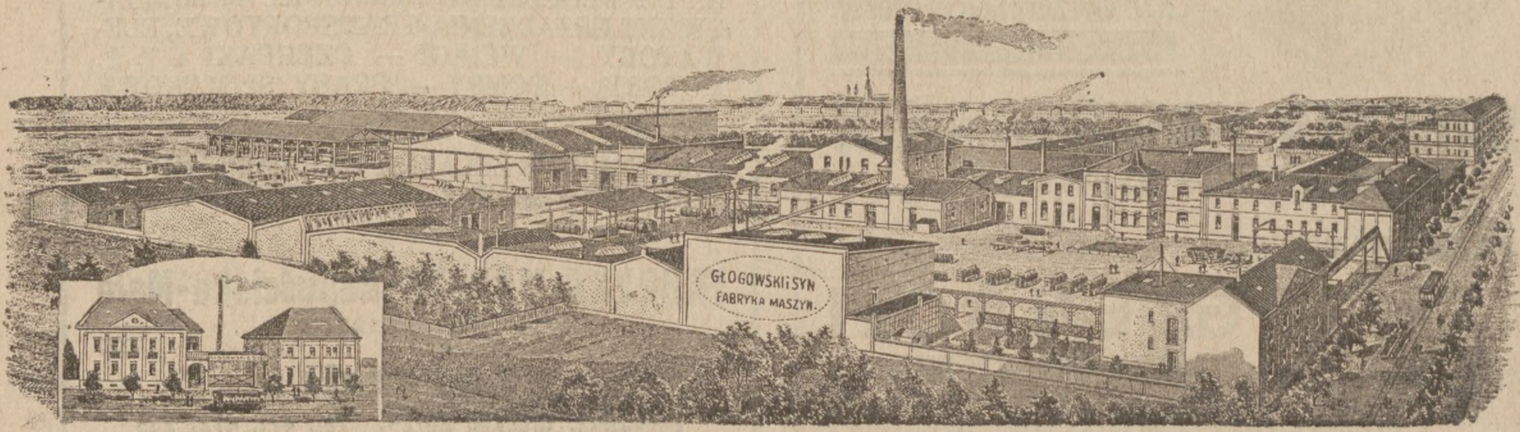
7260

Fabryka maszyn rolniczych - Głogowski i Syn

WŁAŚCICIEL INŻ. LEON CZARLIŃSKI

w Inowrocławiu, przy ul. Dworcowej 43, telefon 35,

powstała w 1882 r. jako oddział firmy zarejestrowanej w Berlinie i jest najstarszą fabryką maszyn rolniczych na Kujawach. Firma była znana i dobrze zaprowadzona w kołach ziemian Wielkopolski i Pomorza, będąc reprezentantką najpoważniejszych fabryk maszyn amerykańskich, angielskich i niemieckich. W styczniu 1903 r. przechodzi na własność inż. Leona Czarlińskiego, byłego dyrektora potężnej fabryki maszyn i odlewni Petzold & Co. T. z o. p. w Inowrocławiu, którą w kilku latach od 1894 do 1900 r. znacznie rozbudował, zatrudniając do 700 robotników. Fabryka Głogowski i Syn została po 1903 r. znacznie rozbudowana i zaopatrzona w najnowsze maszyny pomocnicze i obrabiarki drzewa i metalów, nadto posiada spawalnie samorodne i elektryczne, pneumatyczne młotki do nitowania i uszczelniania kotłów.

W fabryce wyrabia się maszyny rolnicze jak **parniki, sieczkarnie bębnowe do największych rozmiarów, maneże, młocarnie, walce, elewatory do słomy** i t. p., nadto wykonuje się naprawy lokomobil, motorów spalinowych i młocarń parowych, nowe skrzynie paleniskowe, wałki korbowe do młocarń jako specjalność.

Fabryka zatrudnia do stu robotników i urzędników i posiada silnik parowy o sile 100 KM i własną stację elektryczną do wytwarzania światła i siły przenośnej.

W Brodnicy nad Drwęcą na Pomorzu nabywa inż. Leon Czarliński w 1918 r. najstarszą fabrykę maszyn i odlewnię żelaza, którą prowadzi jako fabrykę filjalną pod firmą Głogowski i Syn. W fabryce tej zatrudnia do osiemdziesięciu robotników i urzędników; maszyny warsztatowe po kupnie uzupełnione są pędzone siłą elektryczną z elektrowni miejskiej.

W fabryce wyrabia się młocarnie, maneże, sieczkarnie bębnowe, walce, siekacze buraków i t. p. i wykonuje naprawy lokomobil, motorów spalinowych jako i młocarń parowych.

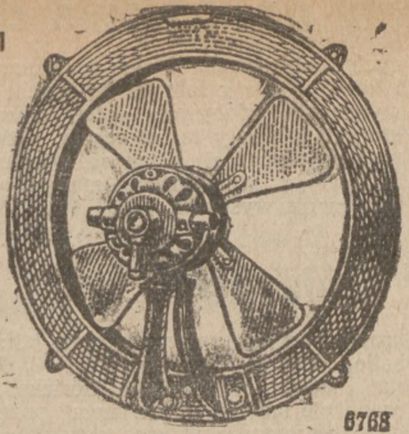
Fabryka położona w Michałowie pod Brodnicą posiada własną składnicę maszyn rolniczych w mieście Brodnicy przy ruchliwej ulicy Dworcowej. Wypożycza własne pługi parowe i bukowniki do koniczyny.

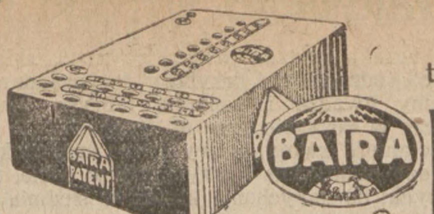
Celem łatwiejszego zbytu maszyn rolniczych własnych i reprezentowanych fabryk „Unia", Zjednoczone Fabryki Maszyn dawn. A. Ventzki i Peters Sp. Akc. w Grudziądzu, nabywa inż. L. Czarliński w Poznaniu przy ul. Fr. Ratajczaka 14 wielką kamienicę ze składem i magazynem dla maszyn rolniczych, nadto buduje przy torach kolejowych dwa wielkie magazyny do składowania maszyn rolniczych, zaopatrując ziemiaństwo i hurtownie handlarzy maszynami rolniczemi.

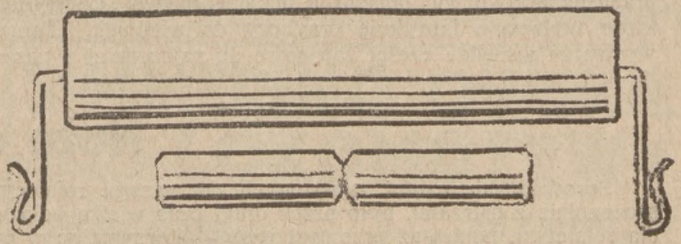
Niezmordowany w zabiegach około fabrykacji maszyn rolniczych, nabywa inż. L. Czarliński w 1918 r. fabrykę maszyn w Ostrowie na Krępie, przekształca ją na Towarzystwo Akcyjne Leon Czarliński z kapitałem 400.000 zł i rozbudowuje tak znacznie, że może zatrudniać w niej do dwustu robotników; produkcja zmodernizowana pozwala na wyrób kilkuset młocarń szerokomłótnych i kolcowych, maneży, sieczkarń, kultywatorów, bron sprężynowych i innych maszyn dla włościan i dla większych majętności ziemskich, osiągając obroty miljonowe.

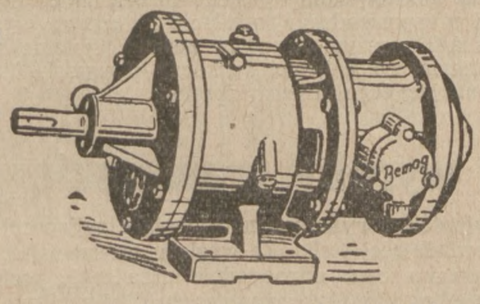
Szwajcarskie turbiny parowe i turbo-generatory

Polska drobną tylko część zapotrzebowania w maszynach elektrycznych wytwarza w kraju, zresztą w dziedzinie tej zdaną jest na dostawę z zagranicy. Głównym dostawcą maszyn elektrycznych i artykułów elektrotechnicznych były dotychczas Niemcy, zajmujące w produkcji światowej tej dziedziny drugie z rzędu miejsce. Od czasu panującej z Niemcami wojny celnej, Polska zniewoloną była obejrzeć się za innemi obcokrajowemi źródłami dostawczemi i część dawnych dostaw przemysłu niemieckiego przejęła Szwajcarja, szczególnie najstarsza w Europie fabryka maszyn elektrycznych **„Oerlikon"**. Fabrykaty firmy tej cieszą się sławą światową ze względu na precyzyjne wykonanie oparte na długoletniem doświadczeniu i praktyce. „Oerlikon" buduje między innemi — jako specjalność — turbiny parowe i turbo-generatory do 40 tys. K. V. A., na których ekonomiczną budowę ma specjalny patent. Pozatem wytwarza „Oerlikon" transformatory, motory każdej wielkości, koleje elektryczne, lokomotywy akumulatorowe, krany i dźwigi elektryczne, maszyny do elektrycznego spawania i nitowania oraz kompletne centrale elektryczne. Generalna reprezentacja szwajcarskiej fabryki maszyn elektrycznych **„Oerlikon" mieści się we Lwowie, przy ulicy 3. Maja 11a.** Zamiast z wrogich nam dostaw niemieckich, korzystajmy z obsługi firm szwajcarskich tej miary jak „Oerlikon", której produkcja maszyn elektrycznych nie ustępuje w niczem najprzedniejszym tego rodzaju fabrykatom innych krajów. Przy zapotrzebowaniu prosimy zwrócić się pp. kupców i przemysłowców bezpośrednio pod wskazanym adresem o szczegółową ofertę, którą oddział reprezentacyjny we Lwowie wysyła odwrotnie na życzenie.

Bemag

Krajowego wyrobu maszynki do krajania chleba

P. P. Kupcom branży żelaza, utrzymującym na składzie narzędzia wszelkiego rodzaju oraz przybory do gospodarstwa domowego, polecamy uwadze i poparciu fabrykę maszyn p. **A. Ambrożkiewicza w Poznaniu przy ul. Bydgoskiej 2.** Fabryka — jako specjalność swoją — wytwarza maszynki do krajania chleba bardzo praktyczne i przystępne w cenie, dalej ławarki, czyli maszynki do napychania kiszek w siedmiu różnych wielkościach. Prócz tych maszynek, młynki do pieprzu i kawy, które z fabryki tej wychodzą w handel, solidnością wykonania, zdobywają pełne uznanie znawców. Wszyscy, których artykuły te interesują, będą mieli najlepszą sposobność przekonać się o ich wartości na Powszechnej Wystawie Krajowej, w której firma Ambrożkiewicz bierz udział i eksponaty swoje wystawia.

„Centryfuga" Gniezno

Wirówki zaliczają się do tych typów maszyn, których w kraju zupełnie nie wyrabiają i dlatego znajdujące się na składzie części zapasowe były również pochodzenia obcokrajowego. Z uwagi jednakże na ogromny wzrost zapotrzebowania na te artykuły, powstało w **Gnieźnie** specjalizowane przedsiębiorstwo pod popularną już dziś nazwą **„Centryfuga"**, które wyłącznie fabrykuje przybory do wirówek. Fabryka wytwarza wszelkie części zapasowe do najbardziej u nas zaprowadzonych typów wirówek jak: Alfa, Viola, Daisy, Diabollo, Svencia, Roth, Perfekt 1—3, Pionir, Milena, Baltic, Gloria, Diadem, Minora-Obra, Jöricke, Flott i Westfalia. Przez produkcję fabryki „Centryfuga" powstała dawno pożądana łatwość sprowadzania tych artykułów tembardziej, że wyroby gnieźnieńskiej wytwórni w najdrobniejszych szczegółach odpowiadają przytoczonym typom i fabrykatom wirówek. Prosimy przy zamówieniach pamiętać o firmie „Centryfuga" w Gnieźnie.

Noże do opełaczy

Sprowadzanie części zapasowych do maszyn rolniczych, szczególnie z ostrzami, było przez długi czas wielką bolączką dla rolnictwa, ponieważ przemysł nasz — korzystając w tym względzie z obsługi potężnych specjalnych fabryk niemieckich, mniej się produkcją wyrobów tych interesował. Dopiero w ostatnich latach poczęły u nas powstawać także specjalne wytwórnie, które za zadanie stawiły sobie produkcję jednego lub dwóch artykułów z zakresu części zapasowych do maszyn rolniczych. Jak wynika z zamieszczonego ogłoszenia, **Inowrocławska Fabryka Maszyn Rolniczych Tow. Akc.** przeszła również do produkcji części zapasowych i wytwarza **noże do opełaczy wszelkich systemów.** Noże, wykonane z najlepszej stali dla tych celów, odpowiadają jakością swoją wszelkim najprzedniejszym fabrykatom zagranicznym. P. P. kupcy branży maszyn zechcą przeto z dostawy tego nowego źródła wytwórczo- handlowego korzystać jak najobficiej.

Korzystne źródło dostawy pieców przemysłowych

Szanownym naszym Czytelnikom ze sfer przemysłowych zwracamy uwagę na ogłoszenie firmy **Inż. B. Rudziński w Warszawie. przy ul. Wilczej 39/40,** która — posiadając reprezentację i wyłączną sprzedaż pierwszorzędnych fabryk — dostarcza kompletne piece przemysłowe, do wszelkich robót produkcyjnych, wyrobu krajowego. Dalej wymienione biuro inżynierskie dostarcza również instalacje hartownicze na gaz, ropę i elektryczność oraz generatory gazu, cieszące się sławą światową. Inż. p. Rudziński służy na życzenie szczegółowemi ofertami oraz kosztorysami i projektami bez jakichkolwiek zobowiązań. Za przeprowadzane instalacje i dostawę wymienionych urządzeń i maszyn, firma ta posiada świetne referencje i listy uznania, co najlepiej świadczy o wysokiej zdolności konkurencyjnej tego przedsiębiorstwa.

Sztanca do wytłaczania i wyroby grawerskie

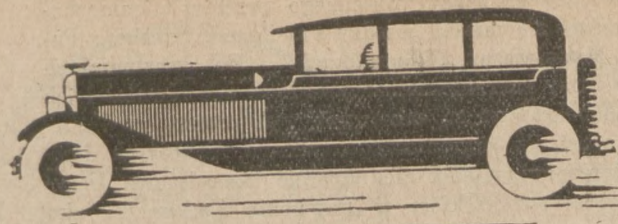
Szanownym Czytelnikom naszym, szczególnie pp. przemysłowcom, zwracamy uwagę na ogłoszenie firmy **G. Windyga w Warszawie przy ul. Żelaznej nr. 66,** która w zakładach swych grawerskich wykonuje sztance do wytłaczania wyrobów metalowych i srebrnych, stemple i znaki firmowe do wybijania. Wytwórnia ta trudni się również masową fabrykacją cyfr i alfabetów stalowych różnej wielkości. Wszystkie te wyroby firmy Windyga odznaczają się nadzwyczajną precyzyjnością i wykonywane bywają z najlepszej temu celowi odpowiadającej stali. Ze względu na specjalizowanie się w tym kierunku oraz odpowiednie urządzenie techniczne, jak niemniej wykwalifikowany personel jakim firma dysponuje, poza jakościową wartością, wyroby omawianej placówki wyróżniają się nader przystępną ceną, z których to względów zasługują na najszersze poparcie.

Masowe artykuły drzewne

Fabryka Wyrobów Drzewnych **Feliks Kadow w Bydgoszczy, przy ul. Hetmańskiej 12,** specjalizuje się w dziale produkcji, niezbyt u nas wyzyskanym. Fabryka wytwarza wszelkiego rodzaju masowe wyroby drzewne, a jej specjalnością są: kołeczki i rączki do paczek, obsady do pilników, kije do szczotek, map i tym podobne drobne artykuły, potrzebne masowo w handlu lub niektórych gałęziach przemysłowych. Fabryka dysponuje najnowocześniejszem urządzeniem technicznem i maszynami automatycznemi, co umożliwia jej dostarczanie tych towarów po cenach tanich i na warunkach dogodnych. Artykuły, wytwarzane przez fabrykę Kadowa są często przez kupiectwo poszukiwanemi towarami, a w braku znajomości własnych źródeł kupuje się u obcych. Korzystajcie więc Szan. Czytelnicy nasi i polecajcie znajomym specjalizowaną tę bydgoską wytwórnię.

Zmiana własności

Kupiec p. **Jan Borys** przejął w ostatnim czasie drogą kupna na własność firmę **„Żelazo"**, dawniej **Gustaw Hempel, skład żelaza i narzędzi w Poznaniu** i przeniósł przedsiębiorstwo to handlowe na **ul. Wielką nr. 20.** Znacznie przestrzenniejsze lokale handlowe umożliwiły nowemu właścicielowi rozszerzyć zakres działalności firmy przez dołączenie oddziału **sprzedaży narzędzi dla wszystkich zawodów.** Prócz tego magazyny firmy zaopatrzone są w obfite zapasy okuć budowlanych i meblowych, wyrobów żelaznych i stalowych, artykułów rolniczych, sprzętów dla gospodarstwa domowego i t. d. Otwarcie przedsiębiorstwa nastąpiło w ubiegły wtorek, w dniu 30-go kwietnia r. b., z której to okazji p. Borys otrzymał liczne życzenia pomyślnego rozwoju tej placówki handlowej. — I my przyłączamy się do grona życzliwych i przesyłamy na tej drodze staropolskie „Szczęść Boże". — Zaznaczyć nam jeszcze wypada, że p. Borys, jako sekretarz Stow. Kupców Chrześcijańskich i gorliwy działacz na niwie organizacji kupiectwa, dozna niewątpliwie zasłużonego poparcia.

Dział Samochodowy

Z organizacyj kupców samochodowych w Poznaniu

Związek Kupców i Przemysłowców Samochodowych Ziem Zachodnich, Tow. Zap. z siedzibą w Poznaniu rozwija z każdym tygodniem coraz szerszą działalność, skupiając wokoło siebie już w pierwszych miesiącach swego istnienia większość poważniejszych firm samochodowych.

W dniu 28 kwietnia br. odbyło się w Poznaniu nadzwyczajne walne zebranie Związku, któremu przewodniczył inż. Piątkowski.

Sprawozdanie z dotychczasowej działalności Związku złożyli pp. inż. Bahatyrew i Czarnecki, zaznaczając w swych przemówieniach, że nie tylko potrzeba obrony interesów zmusiła przedsiębiorców samochodowych do stworzenia Związku, lecz nie mniej konieczność rozszerzenia wiadomości fachowych w dążeniu do podniesienia ogólnego poziomu wiedzy fachowej tej branży.

To też zadaniem Związku będzie m. i. urządzanie odczytów, pokazów oraz popieranie wszelkich imprez, mających na celu rozwój automobilizmu w kraju.

Trzeba przyznać, że najtrudniejsza część pracy Związku została już wykonana, bowiem zdolano przełamać lody obojętności wielu zainteresowanych. Ponadto z przyjemnością zaznaczyć wypada, że dzięki energicznej i pełnej taktu akcji prezesa zarządu, inż. Bochatyrewa Związek zdobył sobie już należny mu prestiż, ponieważ zarówno władze miejscowe, jak i poważne zrzeszenia gospodarcze doceniają w całej pełni znaczenie Związku samochodowego i niejednokrotnie już zwracały się do Związku z różnemi zapytaniami w sprawach czysto zawodowych, pragnąc zasięgnąć opinji Związku. Pozatem Związek Towarzystw Kupieckich okazał duże zainteresowanie dla nowego Związku branży samochodowej proponując mu przyłączenie się jako sekcji samochodowej do Związku Towarzystw Kupieckich. Przyłączenie to uchwalono.

Na Walnem Zgromadzeniu byli obecni poza przedstawicielami prasy miejscowej również przedstawiciele Związku Towarzystw Kupieckich oraz prezes Izby Rzemieślniczej, który wyraził uznanie dla dotychczasowych poczynań Związku.

Największe zainteresowanie i ożywioną dyskusję wzbudziły sprawy: 1) normalizacja warunków sprzedaży pneumatyków oraz 2) normalizacja cen garażowania.

Pierwszy z omawianych tematów zakończony został uchwałą normującą maksymalne rabaty, jakich kupcy samochodowi mogą udzielać od cenników fabrycznych konsumentom, autodorożkom i warsztatom samochodowym. Uchwała ta zmierza do uzdrowienia handlu pneumatykami i obowiązywać będzie wszystkich zrzeszonych kupców.

W związku z powyższą uchwałą powstał projekt zbiorowej umowy z przedstawicielami wytwórni gumowych które dostarczać będą opony tylko kupcom zrzeszonym i przestrzegającym uchwał Związku.

Na wniosek przedstawiciela marki „Firestone" projekt zbiorowej umowy postanowiono odesłać do Komisji Technicznej celem dokładnego opracowania przy udziale wszystkich przedstawicieli wytwórni pneumatyków.

Sprawa normalizacji cen za garażowania okazała się nader pilną, zwłaszcza w Poznaniu ze względu na zbliżającą się Powsz. Wystawę Krajową.

Wszystkie garaże podzielone na 3 kategorje zależnie od położenia i wewnętrznych urządzeń. Kategorja I. to garaże nowoczesne położone w centrum z dojazdem tramwajowym. Do kategorji II. zaliczone będą garaże położone na przedmieściach, a do III. kategorji wszelkiego rodzaju szopy drewniane i t. p.

Uchwalono następujące opłaty za garażowanie:

Boks I kategorji od 60 do 70 zł mies.

Boks II kategorji od 50 do 60 zł mies.

Za garażowanie w III kategorji 30 zł mies.

Za postój dzienny w boksie lub w hali ogólnej 10 zł; za postój na placu 5 zł. Za mycie i polerowanie wozu 5 złotych.

W razie niezastosowania się do norm ustalonych będą przeprowadzone sankcje, które ostatecznie ustali Zarząd.

W przerwie Walnego Zebrania ujrzeli zgromadzeni w kinie „Odeon" ciekawy film, ilustrujący tereny doświadczalne General Motors Co. w Ameryce oraz działalność montażowni General Motors w Warszawie.

Reasumując dotychczasową działalność Związku przyznać należy, że w tak stosunkowo krótkim czasie zdziałano bardzo wiele, zwłaszcza w kierunku wewnętrznej organizacji i konsolidacji. Zaznaczyć jeszcze wypada, że duszą Związku jest niewyczerpany w swej wytrwałości i inicjatywie prezes, inż. Bochatyrew, który łącznie ze sprężystym sekretarjatem prowadzi Związek szybkiemi krokami naprzód ku pełnemu rozwojowi — w dążeniu do podniesienia godności branży samochodowej, jej dobrobytu i ogólnego rozwoju automobilizmu w kraju. G.

Przemysł karoseryjny na P. W. K.

Na Powszechnej Wystawie Krajowej reprezentowany będzie między innemi dorobek polskiego przemysłu samochodowego.

Jakkolwiek nasz przemysł rodzimy jest dopiero w zaczątkach, jednak dotychczasowe prace i wysiłki zarówno konstruktorów, jak i fabryk produkujących przedstawiają bogaty materjał, któremu poświęcono specjalny pawilon.

Będą w nim reprezentowane modele automobili całkowicie wykonanych w kraju oraz przemysł karoseryjny, który stanowi bardzo poważny dział na rynku krajowym. Pawilon zawierający eksponaty rodzimego przemysłu samochodowego będzie się mieścił między Pawilonem Sztuki a Pawilonem Ministerstwa Komunikacji. Ze zrozumiałych względów firmy zagraniczne samochodowe jak również i ich reprezentacje krajowe są całkowicie wykluczone.

Dla przemysłu zagranicznego tylko w niektórych działach dopuszczono wyjątki ale zupełnie uzasadnione. Uczyniono to przedewszystkiem w Pawilonie Emigracji, jako reprezentującym dorobek Polaków zagranicą i tam będą wystawione eksponaty pochodzenia zagranicznego, ale produkowane przez polskich fabrykantów.

Nowoczesny wóz ciężarowy

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że Ameryka ze swą olbrzymią produkcją samochodów najlepiej rozwiązuje wszelkie problemy techniczne, mając możność dokonywania świetnych doświadczeń i obserwacyj w dziedzinie automobilizmu.

Zwłaszcza fabryki, które poświęciły się specjalnie budowie danej kategorji wozów, dochodzą do nadzwyczajnych wyników, dzięki właśnie tej specjalizacji która pozwala im umiejętnie pogłębić wszelkie zagadnienia ulepszeń i dostosowania konstrukcyj wozów do stale wzrastających wymagań i potrzeb życia gospodarczego.

Jako charakterystyczny przykład służyć może jedna z największych fabryk, jaką jest „Federal Motor Truck Co" w Detroit, która już przed 20 laty poświęciła się wyłącznie budowie wozów ciężarowych, przeprowadzając w tym kierunku nadzwyczaj wytrwałe studja i doświadczenia, czego rezultatem jest fakt, że przoduje ona stale w światowej produkcji wozów ciężarowych.

„Federal Motor Truck Co" posiada rozległą skalę typów podwozi ciężarowych od 3 do 10 ton, dostosowanych do każdego rodzaju transportu.

Przeglądając rysunki techniczne podwozi „Federal" mimowoli spostrzega się nawskroś ciężarową budowę, ujętą w pomysłach konstrukcyjnych nadzwyczaj celowo. Widać tam wczucie się w celowość i precyzję każdej najdrobniejszej części silnika, przeznaczonego do pracy w ciężkich warunkach eksploatacji.

Z pośród typów „Federal" największą uwagę zwraca na siebie 3 i pół tonowa ciężarówka 6-cio cylindrowa model AG. Jest ona rezultatem dwudziestoletniego doświadczenia tej fabryki i łączy w sobie najnowsze zdobycze techniczne, a więc — poza ogólną, nawskroś ciężarową budową wszelkich części składowych — wyposażoną jest w nadzwyczaj silną przekładnię z 4-ma szybkościami wprzód. Ponadto posiada samoczynny cylinder kontrulujący cały zespół krytych hamulców na wszystkich kołach oraz potężny hamulec ręczny na kardanie.

Silnik 6-cio cylindrowy o mocy 65 K. M. posiada doskonale zbalansowany wał korbowy na 7-miu panewkach a zawieszony jest na gumowych amortyzatorach.

Całość przedstawia się nadzwyczaj okazale i mimowoli nasuwa się myśl, że właśnie takich wozów trzeba nam więcej w kraju, wozów, któreby łączyły w sobie wytrzymałość na złe drogi oraz ekonomję w użyciu i długotrwałość.

S. G.

NOWE WYDAWNICTWA

„FORDZISTA". Ukazał się pierwszy numer ciekawego — jak na nasze stosunki — pisma samochodowego p. t. „Fordzista", organu — jak głosi podtytuł — tysięcy fordzistów polskich, t. j. ludzi samochodu i doktryn Forda.

Pierwszy numer o dużym formacie, na niebieskim papierze, poza artykułem wstępnym, przynosi ciekawe wiadomości o projekcie Forda pobudowania własnych zakładów w Polsce, kompletny ilustrowany opis nowego wozu Forda, model A, szereg porad i wskazówek, między niemi: „Co robić ze starym Fordem?" i t. p. — Cena egzemplarza 50 gr. — Redakcja i administracja Warszawa, pl. Grzybowski 3-5, tel. 205-80.

Wzrost zapotrzebowania i konsumcji maszyn rolniczych w Chinach

Skutki nowej taryfy celnej. — Brak pługów, kosiarek i młocarek. — Powodzenie przedsiębiorstw traktorowych.

Nowa taryfa celna, obowiązująca na obszarze terytorjum Chin od dnia 1 lutego roku bieżącego, zmusza eksportujące do tego kraju gotowe wyroby przemysły zagraniczne do zakładania tamże własnych zakładów filjalnych, by w ten sposób zakładać podwaliny pod gmach przyszłego uprzemysłowienia tego 500 miljonów dusz liczącego kraju. Nowa taryfa jest tak ułożona, że obciąża gotowe wyroby bardzo wysokiemi opłatami celnemi, a natomiast sprzyja importowi i ułatwia przywóz surowców, półfabrykatów, wszelkiego rodzaju obrabiarek surowców, oraz maszyn i narzędzi technicznych, zwłaszcza niezmontowanych.

Powstają więc w Chinach składy i warsztaty trudniące się wyłącznie montowaniem i składaniem maszyn. Za niemi jednak powstaną bezsprzecznie fabryki, wyrabiające te maszyny w całości, tem więcej, że Chiny rozporządzają wszelkiego rodzaju surowcami, dla rozwoju tych przemysłów potrzebnemi.

W tem położeniu znajduje się także eksportujący do Chin, zwłaszcza północno-wschodnich przemysł maszyn rolniczych, których zapotrzebowanie i konsumcja z roku na rok przybierają coraz większe rozmiary.

Charbiński „Tygodnik Polski", pisząc o rozwoju maszyn i narzędzi rolniczych w Chinach, podaje, że w okresie 1925-27 zapotrzebowanie pługów było tam tak wielkie, że firmy sprzedające je nie mogły nadążyć popytowi, a w samym tylko roku 1927 trzy charbińskie firmy sprzedały 3264 pługi. Podobny pokup panował w tymże roku również na kosiarki do siana, które zostały wykupione co do jednej.

Nieubłagany ząb czasu, postępu i potrzeba powiększania produkcji tańszym kosztem, zmusza rolników chińskich do mechanizacji uprawy roli i zajęć gospodarskich. Toteż Chińczycy, naród chciwy, chętnie przyjmują i używają wszelkiego rodzaju maszyny i narzędzia, byle tylko stosowanie ich zapewniało im realne korzyści. Rolnicy - Chińczycy podziwiają wszelkiego rodzaju siewniki, żniwiarki, młocarnie, zwłaszcza kombinowane, wydające zboże czyszczone i sortowane i gdyby tylko mieli za co, każdy nabyłby taką maszynę. Nie mniej licznych zwolenników znajduje traktorowa obróbka roli, szczególnie orka.

Wykorzystują to usposobienie rolników, prócz właścicieli średnich i większych majątków ziemskich, specjalne przedsiębiorstwa, które własn. traktorami i pługami motorowemi orzą i wykonują inne prace za umówioną opłatą. Rolnicy i właściciele majątków chętnie przyjmują usługi tych przedsiębiorstw, tem więcej, że sami rozporządzają niedostateczną ilością inwentarza pociągowego i roboczego.

Z tego widocznem jest, że zapotrzebowanie maszyn i narzędzi rolniczych w Chinach wzrastać będzie i nadal z roku na rok, a stawiający pierwsze kroki przemysł maszyn i narzędzi rolniczych przez długie jeszcze lata niezdolny będzie pokrywać to zapotrzebowanie, choćby w drobnej części. Warto więc, by i nasz przemysł tej branży zajął się żywiej możliwością zbytu na tym nowym rynku i starał się lokować tamże jaknajwiększe ilości własnych wyrobów.

(wp.)

„Grossbuldog" Lanza przy pracy

Opłacalność traktorów w rolnictwie staje się coraz częściej tematem rozpraw prasowych, a nawet i wymiany zdań ze strony używających ich właścicieli. Nie każdy bowiem, oparty na własnem doświadczeniu, godzi się bez zastrzeżenia na wywody i uwagi swego kolegi zawodowego. Różnice zapatrywań mają, jak wspomniałem, swoje specjalne racje, gdyż opierają się na wynikach doświadczeń mniej lub więcej długich, a stale się powtarzających.

Najwięcej rozpowszechnione są u nas traktory „Grossbuldog" Lanza. Jak one pracują, jak się opłacają? Na wyjaśnienie tych pytań, przytoczę kilka uwag i obliczeń p. inż. Stefana Glinki z Czajek, zamieszczone w „Poradniku Gospodarskim", nr. 17/29. W odpowiedzi na wywody o traktorach w tym samym czasopiśmie umieszczone pp. Chądzyńskiego i Kamockiego, przedstawia własne obliczenia kosztów pracy traktora „Grossbuldoga" i korzyści, jakie mu przynosi.

„Największa ilość koni potrzebna jest przy wiosennej orce i uprawie, podczas zwózki, kiedy naglą podorywki, oraz jesienią z powodu jednoczesnego siewu, orki i odstaw.

W tych to właśnie krytycznych dla rolnika chwilach dużą pomoc daje mu traktor.

Drugą, ważną przysługą orki maszynowej, jest dużo lepsza struktura roli, wywołana lepszem spulchnieniem ziemi czy skiby.

Trzecim ważnym czynnikiem, przemawiającym za traktorem, jest dłuższy dzień roboczy. Mam 2 monterów (dawniejszych ludzi z zaciągu), których posłałem na kurs do Lanza (Nitsche w Poznaniu),

którzy na zmianę prowadzą motor: o ile jesienią była potrzeba, przy świetle nocą orali od 4-tej do 23-ciej godz. bez przerwy.

Teraz obliczenia: mam dokładnie wyliczoną cenę zorania 168.8 ha na 9 cali, a więc:

4148 kg oleju gazowego po 0.326 zł — wypada	1.352.24 zł
409 kg. oliwy po 3.00 zł	1227.00 zł
smar	100.00 zł
lemiesze i odkładnice	500 00 zł
praca ręczna	515.00 zł
razem	3.694.24 zł

Pracę ręczną obliczam w sposób następujący: orka od 15. 9. do 1. 12.

deputat na 1. kwartał dla 2 ludzi:	
żyta 2.5 q. po 34 zł	85.00 zł
węgla 3 q. po 6 zł	18.00 zł
drzewa ½ m.	7.00 zł
wynagrodzenie dodatkowe za nadgodziny 1 q. pszenicy	45.00 zł
60 dni pracy à 3 zł dla dwóch ludzi	360.00 zł
suma	515.00 zł

Zoranie traktorem Lanza 1 ha na 9 cali kosztuje 21.58 zł.

Dochodzi najdrażliwszy moment w obliczeniu, mianowicie amortyzacja. Jest to sprawa trudna, gdyż zależna od warunków, w jakich pracuje motor, a więc od gleby, głębokości orki, pogody itp., a najbardziej od obsługi. O ile obsługa jest sumienną, traktor pracuje parę lat; o ile jednak sam właściciel lub jego zastępca obciąża motor zbytnio pracą, to żadna maszyna nie wytrzyma trzech lat. Traktor idzie powoli i ciężko, ale maszyna zużywa się i niszczy nadspodziewanie prędko."

Obliczenie amortyzacji rozłożyć można najwyżej na 4 lata. Traktor kosztuje 16.000 zł, a więc na rok 4.000 zł. Nie dzielę tej sumy przez faktycznie zoraną ilość ha 169.8, lecz przez 500, ile można zorać w ciągu całego roku, mianowicie:

wiosną przez 4 tygodnie po 3 ha dziennie —	90 ha
latem i jesienią (od 15. 7. do 1. 12.)	405 ha
razem ca	500 ha

4000 : 500 = 8 zł od hektara, 8 plus 21.88 = 30 zł od ha circa. Suma ta jest względna i jako taką tylko ja podaję."

Traktor i obsługa zastępuje u p. nż. Glinki 4 pary koni i 2 fornali, które mógł usunąć, czyli wydatek 14.726.56 zł, ile kosztuje utrzymanie 8-miu koni i 2 fornali przez jeden rok.

Jeżeli te koszty (4.000 + 3.694.24) potrącimy od zaoszczędzonej sumy wydatków na konie i fornali 15.703.56 zł, to otrzymamy różnicę opłacalności traktora, czyli 8.009.32 zł. Obliczenie to jednak nie jest dokładne, gdyż nie uwzględnia się zwiększonego dochodu z lepszej i na czas dokonanej uprawy.

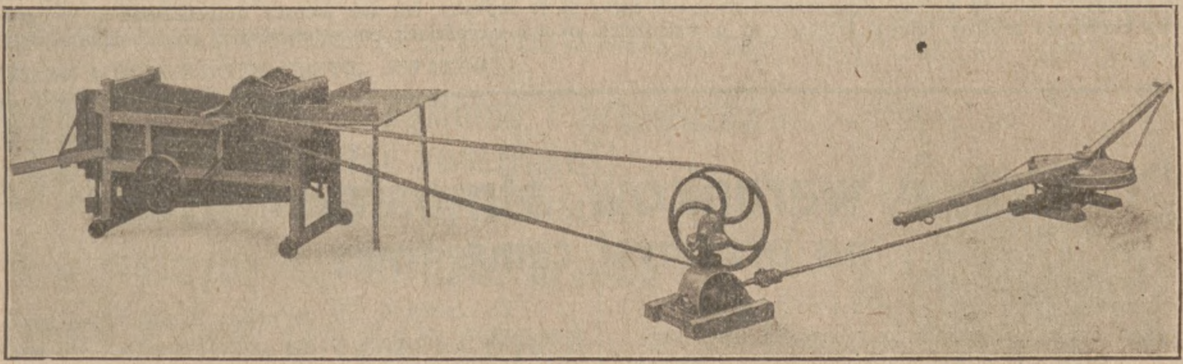
P. inż. Glinka nam też tej sumy nie wyprowadza. Kończy on swoje obliczenia uwagą, że z sumy rocznego utrzymania osiem koni i dwóch fornali nie potrąca tej sumy z kosztów orki traktorem, tylko porównuje i zaznacza, że w zamian tej sumy, tj. faktycznego utrzymania 8 koni i 2 fornali, utrzymanie traktora podwyższyło jego budżet o 15.000 zł, a istotnie podwyższa jego budżet roczną sumą 273.44 zł.

P. W.

H. CEGIELSKI Sp. Akc. W POZNANIU

Największa fabryka maszyn rolniczych w Polsce założona w 1846 roku

W 1928 roku na Wystawie w Wilnie nagrodzona „Dyplomem Uznania“, jako najwyższą dla wystawców nagrodą.
Poleca dla gospodarstw rolnych wyrabiane przez siebie, **a cieszące się wielkiem uznaniem i popytem**:

młocarnie sztyftowe i cepowe na słomę targaną, szerokomłotne na słomę prostą, menaże (kieraty) ochronne, lekkie, a bardzo trwałe, siewniki rzędowe „Polonia“, grabie konne „Ideał“, kopaczki do kartofli, brony talerzowe i ugniatacze podglebia oraz dla większych gospodarstw parowe garnitury młocarniane.

Maszyny firmy H. CEGIELSKI są stale udoskonalane i nie ustępują najlepszym maszynom zagranicznym.

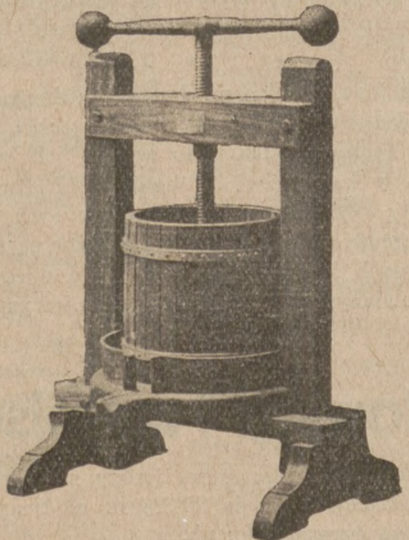
PRZEDSTAWICIELSTWA: Związkowa Centrala Maszyn w Poznaniu, ul. Ratajczaka Nr. 16 — Inowrocławska Fabryka Maszyn w Inowrocławiu — Firma „Ardora“ w Warszawie, ul. Bracka Nr. 16 — Inż. Jan Gumowski w Wilnie, ul. Mickiewicza Nr. 7, własne Biuro Sprzedaży i składy we Lwowie, ul. Leona Sapiehy Nr. 34.

CENY JAKNAJNIŻSZE, OFERTY SZCZEGÓŁOWE I KATALOGI BEZPŁATNIE NA ŻĄDANIE. 7126

Pierwsza Krajowa Wytwórnia

tłoczni owocowych

M. Bączyński, Brody (Małopolska)

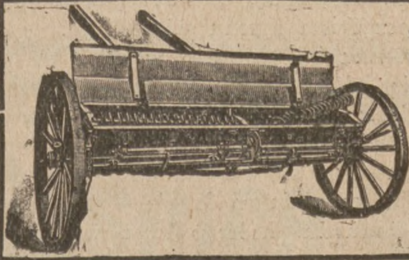
6300

poleca

na sezon produkcji win, soków owocowych itp. dla użytku domowego, solidnie wykonaną

prasę

o pojemności 5 litr. w cenie zł 30 za sztukę loko stacja Brody. Należytość pobiera przez zaliczenie kolejowe. Prasy większe oferuje dodatkowo na żądanie.

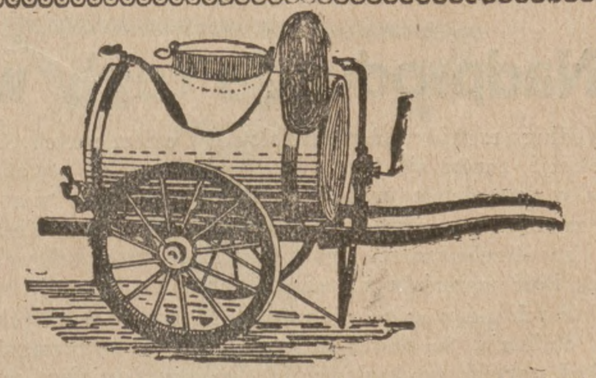

„Claas Patent“ siewnik nawozowy

przewyższa znacznie siewniki nawozu innych systemów. Bardzo dokładna czynność roztrząsania nawozów.
STALE NA SKŁADZIE
DOSTAWA NATYCHMIAST
Dyr. Inż. Kuna - Krotoszyn
Mickiewicza 7. 6719

Maszyny i narzędzia rolnicze

wszelkiego rodzaju, krajowe i zagran. — Światowej sławy
wirówki mleczarskie „Libella“
poleca na dogodne spłaty w długoterminowym kredycie
Składnica Maszyn, Włoszakowice
właśc. W. Kasperski, Zbarzewo pow. Leszno

Ocynkowane kufy do wody i gnojówki w pojemnościach od 300 do 2000 litr. oraz pompy i rozdzielacze wyrabia po najtańszych cenach. **Piotr Szwarc** 5746
FABRYKA MASZYN ROLNICZYCH. - LUBLINIEC G. Śl.

Apel do krajowego przemysłu budowlanego

Fabryki krajowe upraszamy, aby nam donosiły o wszystkich nowościach w zakresie ich produkcji. Chętnie stawiamy łamy nasze bezinteresownie do usług przemysłu krajowego. Przy tej sposobności musimy podnieść ten smutny fakt, że podczas gdy zagraniczne firmy bardzo skwapliwie korzystają z reklamy w naszem piśmie i często donoszą nam o ostatnich zdobyczach w fabrykacji materjałów budowlanych, to nasz przemysł krajowy nie ma w tym względzie — zdawałoby się — nic do powiedzenia, a przecież wiadomo, że i u nas ta gałąź przemysłu stale się podnosi i wypuszcza na rynek coraz nowe wyroby lub też ulepsza dotychczasowe. W interesie rozwoju przemysłu krajowego prosimy fabryki krajowe, by o wszystkich swoich nowościach nas w pierwszym rzędzie informowały.

WYDAWN. „RYNKU METALOWEGO I MASZYNOWEGO".

Wpływ warunków atmosferycznych na przemysł cementowy

Polski przemysł cementowy, po silnej rozbudowie, dokonanej w latach ostatnich, nastawiony jest na produkcję przewyższającą normalne zapotrzebowanie w kraju i wobec tego stale pracuje w dość trudnych warunkach zbytu.

W roku bieżącym przewlekła mroźna zima i znacznie opóźniony sezon wiosenny wpłynęły hamująco na zapotrzebowanie wszelkiego rodzaju materjałów budowlanych, pogarszając w wysokim stopniu konjunkturę na rynku cementowym.

Łatwo zrozumieć, jak wielkie straty ponosi przez to przemysł cementowy, jeżeli się uwzględni, że przemysł ten jedynie przy odpowiednio wielkiej produkcji wytrzymać może kalkulację kupiecką i wykazać pewien zysk przy istniejących cenach rynkowych; ponadto fabryki pracowały prawie bez przerwy przez całą zimę, by mieć przygotowany zapas towaru z początkiem sezonu wiosennego.

Znaczne opóźnienie sezonu budowlanego w roku bieżącym ma więc podwójnie szkodliwy wpływ na przemysł cementowy: przedewszystkiem można teraz twierdzić, że czas, stracony w budownictwie, nie da się już nadrobić, to jest, że ruch budowlany zmniejszy się w stosunku niewykorzystanych dotychczas kilku tygodni; po drugie — składy fabryczne są zapełnione towarem, którego zbyt wydaje się teraz wogóle problematyczny. Konsekwencją tego jest unieruchomienie kapitału obrotowego fabryk i, co za tem idzie, poważne trudności finansowe.

W obecnych niezwykle trudnych warunkach gospodarczych kraju sytuacja przemysłu cementowego — przemysłu, który posiada przed sobą wielkie możliwości rozwoju i który bezwątpienia stanowić będzie w przyszłości jedną z najważniejszych dziedzin eksportu — budzić musi poważne obawy.

Że obawy te nie są przesadzone, świadczy fakt, iż normalnie w obecnej porze poczynione już są większe zamówienia na sezon letni, podczas gdy w tym roku takich zamówień niema, zaś na nagłe i niespodziewane ożywienie ruchu budowlanego wobec szczupłości kredytów rządowych, zamarcia inicjatywy prywatnej i szeregu innych przyczyn — liczyć nie można.

Nawet w wypadku gdyby ożywienie ruchu budowlanego miało jeszcze nastąpić, opóźnienie przeszło sześciotygodniowe, spowodowane zimnem, nie da się już wyrównać.

Z tych wszystkich przyczyn fabryki cementowe zmuszone będą prawdopodobnie produkcję ograniczyć, co zkolei wywołałoby wzrost bezrobocia w tej gałęzi przemysłu i zwiększenie kosztów własnych; a jak wiadomo, koszty produkcji rosną w przemyśle cementowym nieproporcjonalnie szybko w miarę obniżenia się ilości wyprodukowanego towaru.

Kartel cementowy może więc stanąć wobec trudnego zadania beznadziejnej walki z deficytową produkcją, która w tym przemyśle była przez szereg lat regułą i której kontynuowanie musiałoby z czasem doprowadzić do poważnego kryzysu.

Widzimy z tego, że niepomyślne warunki atmosferyczne dotknęły nie tylko te dziedziny życia gospodarczego, w których bezpośrednio można było wpływ ich zaobserwować, jak n. p. w kolejnictwie i żegludze. Poważne i niepowrotne straty wyrządzone zostały i w tych gałęziach wytwórczości, które choćby pośrednio zależne są od warunków klimatycznych i atmosferycznych — a więc w całym przemyśle budowlanym z przemysłem cementowym na czele.

Nadprodukcja cegły w Czechosłowacji i w Polsce

Według przewidywań przemysłowców ceramicznych Czechosłowacji zanosi się tam w roku bieżącym na poważny kryzys w tym dziale produkcji. Ruch budowlany mianowicie zawiódł oczekiwania, a cegielnie tymczasem, licząc się z zapotrzebowaniem zeszłorocznem, wyprodukowały znaczną ilość materjału i posiadają obecnie olbrzymie zapasy, których niema gdzie ulokować. Fachowcy w związku z tem obliczają, że nawet przy całkowitem wstrzymaniu produkcji cegielń czechosłowackich, zapasy istniejące wystarczą najzupełniej do pokrycia zapotrzebowania aż do lipca, czyli na przeciąg połowy niemal trwania sezonu budowlanego.

Cegielnie wobec takiego stanu rzeczy zniżyły znacznie ceny i żądają obecnie o 20 do 22 koron na tysiącu mniej niż w tym samym okresie roku ub.

To samo jednakże zjawisko, w mniejszych nieco wprawdzie rozmiarach, daje się zauważyć i u nas. Panuje bowiem narazie zupełny brak zapotrzebowania, gdy cegielnie posiadają jeszcze przeszło 60 miljonów cegieł zapasu zeszłorocznego. W związku z tem cena cegieł wynosi 80 do 85 zł za 1 000 sztuk loco cegielnia, ujawniając tendencję do dalszej zniżki, któraby stałaby się już wręcz katastrofą, gdyż już cena obecna zaledwie pokrywa koszt produkcji. Koszty te zresztą są obciążone nadmiernie przez robociznę.

która od r. 1927 wzrosła podwójnie, to też w cegielniach istnieje dążenie do zniżenia jej ceny a niektóre zakłady już nawet wprowadziły stawki niższe.

Surowa zima wyrządziła cegielniom pewne szkody, gdyż w niektórych z nich popękały od mrozu całe zapasy przygotowanych do wypalenia cegieł surowkowych, a opóźnienie sezonu również częściowo należy zaliczyć na straty.

Obecnie jednak prawie wszędzie już przystąpiono do wznowienia produkcji, przygotowania zapasów gliny, niektóre zaś cegielnie rozpoczęły już nawet wypał cegły. W oczekiwaniu na większe zapotrzebowanie prawie wszystkie zakłady ceramiczne poczyniły znaczniejsze inwestycje i ulepszenia. Należy wszakże przypuszczać, że nastąpi raczej zmniejszenie ich wytwórczości.

WIADOMOŚCI DROBNE

Z PRZEMYSŁU KAFLARSKIEGO.

Krajowy przemysł kaflarski rozwija się i obecnie już zdolny jest całkowicie pokryć zapotrzebowanie rynku wewnętrznego. Kafle produkcji krajowej w niczem nie ustępują zagranicznym. W związku z niewyjaśnioną sytuacją odnośnie sezonu budowlanego w r. b. zapotrzebowania nie są duże. Składy przepełnione są towarami. W okręgu warszawskim najpoważniejszą wytwórnią produkującą kafle są zakłady ceramiczne „Halis" I. Kulesza i S-ka, które prowadzą 2 fabryki mechaniczne w Tłuszczu pod Warszawą, zatrudniając około 100 robotników. Zakłady te egzystują od 28 lat, posiadając rozgałęzione stosunki wśród odbiorców. Druga fabryka uruchomiona została w ub. roku. Fabryki zbudowane są na własnych terenach glinianych i produkują kafle największych rozmiarów, przez co osiąga się oszczędność w rzędach. Praca trwa cały rok bez przerwy. Firma uzyskała poważne zamówienia rządowe, tak, że kilkomiesięczna produkcja została już sprzedana. Niemniej jednak posiada jeszcze duże zapasy, gdyż zamówień prywatnych napływa mało. Ostatnio zakłady uruchomiły w Tłuszczu dużą wytwórnię pieców przenośnych i zamierzają w nadchodzącym sezonie zarzucić rynek swemi wyrobami, sprzedawanemi po cenach konkurencyjnych. Dotychczas piece przenośne wyrabiane były przez firmę w Warszawie. Wytwórnia w Tłuszczu zakrojona jest na szeroką skalę. Ceny kafli na rynku są następujące: kafle białe, kwadratowe 50—65 gr. za jednostkę środkową, białe gładkie t. zw. berlińskie zł 2—2.25, majolikowe kolorowe zł 1—1,50. (aw)

PRZEMYSŁ PORCELANOWY A TARYFA.

Zainterpelowany w sprawie nowej taryfy kolejowej dyrektor fabryki „Ćmielów", p. dr. Wojakowski, oświadczył przedstawicielowi „Gazety Handlowej", iż przemysł porcelanowy jest już bardzo obciążony istniejącemi stawkami przewozowemi. W nowej taryfie powinien ulec zniżce przewóz surowców, to jest węgla, glinki, szpatu, gipsu i in., które obecnie opłacają zbyt wysoką stawkę. Pozatem jest krzywdzące zaliczenie gotowej porcelany do klasy I, ponieważ porcelany stołowej w żadnym wypadku nie można zaliczyć do towarów luksusowych. W obecnej sytuacji, w związku z zawartym z Czechosłowacją traktatem handlowym, każda zastosowana podwyżka przewozowa mogłaby się przyczynić do zahamowania rozwoju fabryk porcelany.

OLBRZYMICH SUM POTRZEBA NA RUCH BUDOWLANY.

Jak wiadomo, minister Spraw Wewnętrznych rozesłał do wszystkich wojewodów okólnik, zalecający przystąpienie do dokładnego zbadania potrzeb kredytowych na budownictwo mieszkaniowe. Zebranie tych danych jest niezbędne w obecnym czasie rozpoczynającego się ruchu budowlanego, gdy Bank Gospodarstwa Krajowego będzie udzielał pożyczek. Odpowiedzi nie nadeszły jeszcze, jednakże, zgodnie z istniejącemi danemi, na wykończenie budowli już rozpoczętych i częściowo sfinansowanych, potrzeba przeszło 60 miljonów złotych.

Olbrzymia ta suma znajdzie zapewne pokrycie w pożyczce inwestycyjnej, do której wypuszczenia upoważnione jest Ministerstwo Skarbu. Wysokość pożyczki opiewa na sto miljonów, przyczem będzie ona wypuszczana stopniowo, w miarę możliwości kredytowych rynku pieniężnego. Co jednakże stanie się z innemi budowlami, których tyle powinniśmy wznieść w ciągu rozpoczynającego się sezonu?

Z rynku materjałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych.

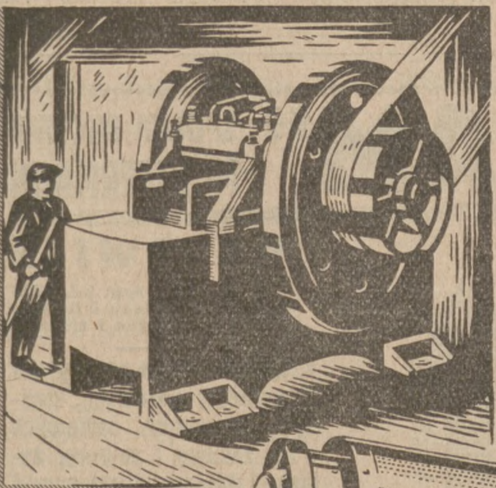
MATERJAŁY BUDOWLANE.

Poznań, 4. 5. Stefan Pelczyński, hurtownia materjałów budowlanych, Poznań 3, Dworzec Towarowy notuje następujące ceny: cegła iłówka zł 65—70, cegła tonówka zł 69—78 za tysiąc sztuk, franco wagon cegielnia, dachówki karpiówki I klasy zł 150 za 1000 sztuk franco wagon cegielnia, wapno budowlane dla odsprzedawców zł 4,15, dla konsumentów zł 4,40 za 100 kg loco wagon wapienniki pod Inowrocławiem, cement portlandzki przy dostawie wagonowej zł 9,40 za 100 kg, franco stacja Poznań bez opakowania, za które dolicza się osobno po zł 1,90 za każde 100 kg cementu w beczkach, wzgl. 1,10 zł. w workach papierowych. Następne ceny rozumieją się franco stacja Poznań lub skład w Poznaniu: cement portlandzki za beczkę 180 kg 22,50 zł, za beczkę 200 kg 24,50, za worek pap. 50 kg zł 6, wapno budowlane w bryłach za 50 kg zł 2,60 dla odsprzedawców, wzgl. zł 2,80 dla konsumentów, wapno hydrauliczne zł 12 za beczkę 150 kg, papa dachowa za mtr. kw. nr. 80 zł 1,05, nr. 100 zł 0,86, nr. 125 zł 0,73, nr. 150 zł 0,64, nr. 175 zł 0,57, nr. 200 zł 0,53, papa izolacyjna za mtr. kw. zł 2,50 górnośląska smoła preparowana, bezwodna zł 28,50 za 100 kg netto za beczkę osobno 16 zł, lepik z węgla kamiennego zł 20 za 100 kg br/n, trzcina sufitowa szyta drutem palonym po zł 4, szyta drutem pocynkowanym po zł 4,40 za wałek 20 m. kw., gips murarski zł 6,25, gips sztukatorski zł 7,25 za 1 worek 75 kg łącznie z 1 workiem, przy dostawach cało- lub półwagonowych ceny odpowiednio niższe.

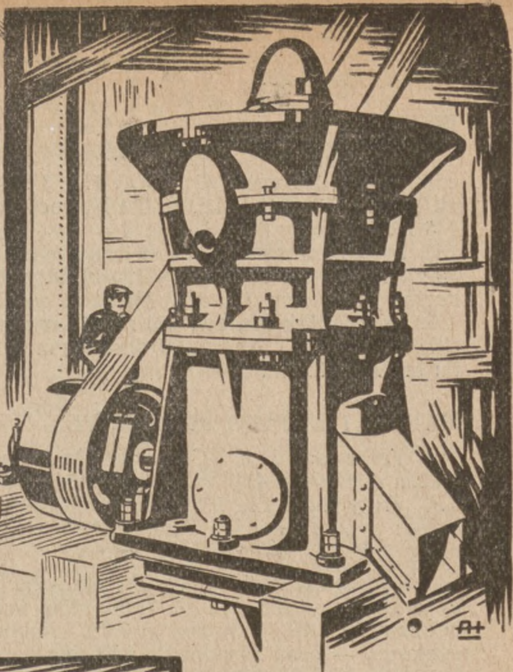
Warszawa, 2. 5. Na rynku materjałów budowlanych płacono: Cegła przy wekslach 3—4 miesięcznych za 1000 sztuk: loco cegielnia podmiejska 70—75, fracht 15—20, franco wagon kolejek podmiejskich 92—95, zwózka na budowę 10—15, razem loco budowa 105—110, cegła górnośląska i sosnowiecka loco cegielnie 55—57 + fracht do W-wy 32—35, franco Warszawa 90 zł, loco budowa 105—110 zł, cegła częstochowska loco cegielnie —; fracht do W-wy 28—30, franco wagon Warszawa —. Tendencja dla cegły zniżkowa, ceny śląskiej i sosnowieckiej spadły o 6 złotych franco wagon Warszawa, podobnież obniżyła się cena loco budowa. Cena śląskiej cegły loco Warszawa wynosi, jak podaliśmy wyżej, 90 zł, ale ceny spadają jeszcze niżej. Cegielnie podmiejskie mają duże zapasy, sezon bowiem zawiódł, to też starają się sprzedawać za wszelką cenę, nawet po cenie kosztu. Cegielnie posiadają jeszcze przeszło 60 miljonów cegieł zapasu zeszłorocznego.

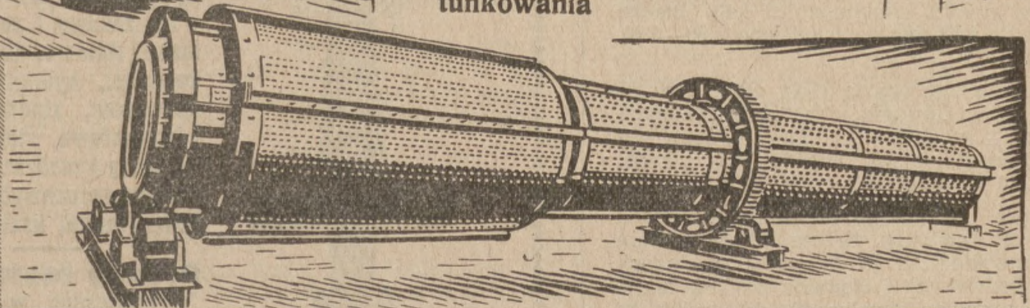
Bydgoszcz, 2. 5. Firma „Impregnacja" notuje: Papa dachowa nr. 80 zł 10, nr. 100 zł 8,25, nr. 125 zł 7, nr. 150 zł 5,80, nr. 175 zł 5,25, nr. 200 zł 4,60, nr. 250 zł 4. Papa izolacyjna za qm. zł 3.50, Pregnolit nr. 1 zł 24, nr. 2 zł 23, I-a prep. smoła zł 28, I-a lepnik zł 28, I-a kit dachowy zł 60,—, I-ma smoła drzewna zł 27, I-a smoła żywiczna zł 45, I-a gudron br./netto zł 40, I-a karbolineum zł 45. Trzcina z oczyk. dr. 20 qm. zł 5, Gips murarski worek 75 kg zł 7,20, gips sztukatorski worek 75 kg zł 8,20, Splisy dachowe zł 5,50, Wapno hadrauliczne zł 15, Kreda spławiona 100 kg zł 10,50, Łupek 12 × 12 zł 2, łupek 14 × 24 zł 2,50, łupek 36 × 36 zł 0,75, Asfalt zł 35, Epuré zł 70, Cegła szamotowa niemiecka f. B. zł 0,75, Płyty szamotowe 27 ×27 zł 2,20, Mąka szamotowa 100 kg. zł 10,50, Portland — ce-

GASPARY

dostarcza kompletne szutrównie
łamacze szczękowe
łamacze wirowe
gniotowniki walcowe
młyny gałkowe
rozdrabniarki
wszelkiego rodzaju i wydajności do wytwarzania ostrokrawędnego ubogiego w miał materjału zadzierżystego dla budowy dróg,
bębny sitowe aż do największych pomiarów
przyrządy do płókania i gatunkowania

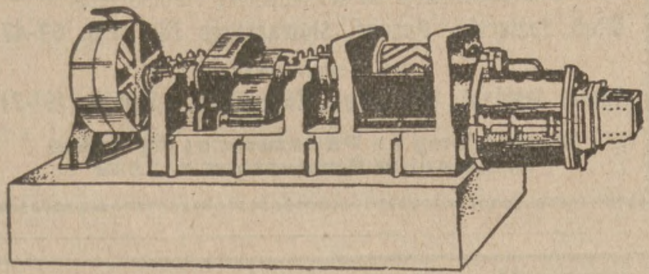

Prosimy zażądać prospekt „Zerkl. 40" zawierający bliższe szczegóły.

7204

DR. GASPARY & CO MARKRANSTÄDT/LEIPZIG

Dostarczamy wprost z naszej fabryki

w Łagiewnikach, Górny Śląsk

według oryginalnych konstrukcyj znanej na całym świecie firmy **RICHARD RAUPACH, GÖRLITZ** (Niemcy)

wszelkie maszyny cegielniane

i części zapasowe

do wyrobu cegieł, dachówek wszelkiego rodzaju, cegieł szamotowych, rur glinianych, rur drenowych i t. d. 6912

Ryszard Raupach

Sp. z ogr. odp.

Przedstawiciel: Inż. W. Robiński, Poznań

Aleje Marcinkowskiego 17, I. p.

Wystawiamy na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu.

Rączkowski, Kemnitz i S-ka

dawn. WEIDLICH & BERTHOLD

BYDGOSZCZ

Telefon 265 Dworcowa 22-23 Telefon 265

WYKONUJE: **Ogrzewanie centralne domów, fabryk, hal, mieszkań od 2 pokoi wzwyż,** wodociągi, łaźnie, łazienki, urządzenia do grzania wody, kanalizacje, urządzenia sanitarne, instalacje pary, gazu, izolacje przewodów. 4499

Warsztat reperacyjny. Magazyny.

PROJEKTY I KOSZTORYSY NA ŻĄDANIE

Udoskonalone maszyny do wyrobu:

dachówki cementowej, pustaków betonowych, cembrowiny studziennej, rur, słupów i innych

poleca 3909

Fabryka Maszyn Rzewuski i S-ka

ul. Ordynacka 7. Warszawa Telefon 28-95.

Źródło poważnych zysków dla przedsiębiorczych jednostek.

sent w beczkach zł 24.50, Portland — cement w workach zł 7. Koryta gliniane 250/1000 zł 12,50, 300/1000 zł 15,75, 350/1000 zł 20, 400/1000 zł 25.

DRZEWO.

Białystok, 2. 5. Notowano drzewo: sosnowe stolarskie 1 cal ¾„ 1½, 2 I gat. 165 zł 1¾, 1½, 2 sosn. zwycz. II gat. 140 zł, 1¾, 1½, 2 sosn. III gat. 110 zł, podwaliny belki do budowy 145 zł, krajholcy 3 — 3, 2¾, 4 — 4 — 4 — 5 — 5 — 5 — 6 = 145, krokwy sosnowe lub świerkowe 110 zł, krokwy ciosane 80 zł, 1¾, 1½, 2 świerkowe 110 zł, łaty dachowe 125 zł, ½ do dachu świerkowe 120 zł, Materjał meblowy ¾, 1 szalówka 1½, 2 do podłóg sosnow. 150 zł. Wszystko za mtr. sześc. loco skład Białystok. Na rynku drzewnym panuje zastój, z powodu braku gotówki.

METALE I WYROBY METALOWE.

Warszawa, 2. 5. Ceny zasadnicze w złotych za 1 kg.: blacha miedziana 4.80, blacha mosiężna 3,95, blacha aluminjowa 6,50, pręty mosiężne 3,90, pręty miedziane 5,10, ceny orjentacyjne: cyna Banka lub Straits 11.75, antymon 2.35, ołów hutniczy 1.18.

Warszawa, 2. 5. Ceny orjentacyjne w złotych za 1 kg.: cyna Banka w blokach zł. 11.50, ołów hutniczy zł 1.40, cynk hutniczy zł 1.45, antymon zł 2.25, aluminjum zł 4.40, blacha cynkowa — cena zasadnicza 1.78, blacha miedziana 5.80—6.70, blacha mosiężna 4.50—5.50.

Katowice, 2. 5. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte P. G. S.), oraz Górnośląskich Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury — reprezentacja Towarzystwa dla Sprzedaży Surówki Żelaznej, Sp. z ogr. odp. w Warszarwie, Sienna 11, cena za tonę 220 zł. loco stacja wysyłająca.

Berlin, 2. 5. Metale urz. Ceny w R. M. za 100 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa cif Hamburg, Brema lub Rotterdam 171½, oryginalne aluminium hutnicze 98—99 proc., w blokach 190, d-to w sztabach walcowanych i ciągnionych 194, nikiel czysty 98—99 proc. 350, antymon regulus 80—85, srebro w sztabach ca 900 za kg. 75¼—77, złoto (w wolnych obrotach za 10 gram) 28—28.20 platyna (w wolnych obrotach) za 1 gr 8 — 10.

Londyn, 2. 5. Srebro 25¼, — na dostawę 51½, złoto i 84.1½ za 1 uncję.

Londyn, 2. 5. (U.) Not. metali w Ł za tonę. Miedź Standard per kasa 78½—78¾, — 3 mies. 75¼—75½, — Settl 78½ Elektrolyt 83—84, best selected 79—80¼, Elektrowirebars 84. Cyna Standart per kasa 196¼—$196^{3}/_{8}$ — 3 mies. 199—199¼, Settl. 196¼. Banka (obr. nieof.) 201¾, Straits (obr. nieof.) 197¾. Ołów zagran. dostawa natychm. 24½, dalsze terminy $26^{1}/_{8}$, Settl. 24½. Cynk zwykły dost. natychm. $26^{5}/_{8}$ — terminowa 26¾, Settl. $26^{5}/_{8}$, Rtęć (not. nieof.) 22¼, Wolfram 23.

New York, 1. 5. Cts za 1 lb. Miedź: lake loco $18^{1}/_{6}$, elektro- (= 31.1 gr.).

New York, 1. 5. Cts za 1 lb. Miedź: lake loco $18^{1}/_{8}$, elektrolit loco $17^{7}/_{8}$ — f. a. s. N.-Jork 18, — per 30/90 dni 18, — Casting Refinery loco fob. N.-Jork $17^{5}/_{8}$ — cif Hamburg 18,30. Cyna N.-Jork, Straits loco $43^{7}/_{8}$, — na maj 44. Ołów: w centach za funt angielski N.-Jork loco 7.00, East St. Louis loco 6,50. Cynk: East St. Louis loco 5.70, Platyna 65, Aluminjum 98 — 99% loco (w centach za funt angielski) 24¼, Nikiel w sztabach loco (w centach za funt angielski) 35, Blacha fob. Pittsburg (w dol. i cent. za 100 funt. ang.) 5¼.

SUROWCE I ARTYKUŁY TECHNICZNE DLA PRZEMYSŁU METALOWEGO.

Warszawa, 2. 5. Ceny hurtowe na surowce i artykuły techniczne dla przemysłu metalowego w dniu 26 kwietnia 1929 roku w złotych (podług danych S. A. „Zjednoczeni Polscy Przemysłowcy Metalowi") za tonę franco wagon stacja załadow.: Surówka „Starachowicka" (franco wag. huta): Nr. 0 — 215.—, Nr. 1 — 210.—, Nr. 2 — 205,—. Złom żeliwny (fragment lany, zagraniczny) 185,—. Żelazo handlowe krajowe 350+2%. Bednarka gorąco walcowana 422,5+2%. Walcówka (drut okrągły od 5½—13 mm.. kwadratowy od 5¼—8 mm.) 398,50. Blacha (cena zasadnicza): gruba 5 m/m i wyżej 432,5+2%. cienka do 5 m/m 525+2%. Koks: karwiński 67,—; górnośląski twardy 50,80; górnośląski miękki 50,80. Węgiel: kowalski myty cieszyński 67,—; górnośląski gruby 40,50; górnośląski kostka 42,—; dąbrowski gruby 38,10; dąbrowski kostka 39,60. Cegła: ogniotrwała normalna 97,57; ogniotrwała kopulakowa 107,50. Glina ogniotrwała mielona 60,—. Mączka szamotowa 80,—.

ZŁOTY W DNIU 2 MAJA 1929 ROKU.

Gdańsk przekaz 57,72—57,86, gotówka 57,75—57,89. Berlin przekaz na Warszawę, Katowice i Poznań 47.175—47.375, gotówka grube 47.025—47.425. Zurych przekaz 58,25. Londyn przekaz 43,28. Nowy Jork przekaz 11,25. Bukareszt przekaz 18,75. Budapeszt gotówka 64,10—64,40. Praga przekaz 378¼. Medjolan przekaz 214.25. Wiedeń przekaz 79.655 do 79.945.

PRZETARGI ◆ SUBMISJE ◆ LICYTACJE

PRZETARG OFERTOWY.

Wydamy w drodze przetargu publicznego: 1) prace ziemne, murarskie, ciesielskie, dekarskie i blacharskie, 2) prace stolarskie i ślusarskie przy dwóch domkach mieszkalnych w Lecznicy pod Obornikami.

Ślepe kosztorysy wydaje biuro nasze w Poznaniu, ulica Mickiewicza 2, pokój 19, dokąd należy także skierować piśmienne oferty w zapieczętowanych kopertach do dnia 14-go maja godziny 11-tej.

Zarząd Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu
(—) Wybieralski

Okręgowy Związek Kas Chorych na województwa poznańskie i pomorskie ogłasza niniejszem

PRZETARG

na wykonanie: 1) prac stolarskich, 2) prac ślusarskich, 3) prac posadzkowych, 4) prac zduńskich — przy budowie domu administracyjnego dla Sanatorjum Okręgowego Związku Kas Chorych w Ludwikowie.

Termin oddania ofert wyznacza się na dzień 9 maja 1929 r.

Oferty należy oddać w kopercie zapieczętowanej z odnośnym napisem do godz. 10, w Sekretarjacie Okręgowego Związku Kas Chorych w Poznaniu przy ul. Patr. Jackowskiego 32.

Wydział Powiatowy w Śmiglu ogłasza

PRZETARG

na brukowanie drogi prowadzącej przez wieś Radomicko na długości 1,3 klm., szerokości 3,5 klm. — W zakres pracy wchodzą: 1) nieznaczna ilość ziemnych robót przy profilowaniu drogi oraz 2) ułożenie bruku. Potrzebną ilość brukowca, żwiru i piasku dostarcza gmina Radomicko na miejsce robót.

Projekt oraz warunki wykonania budowy można przeglądać w godzinach urzedowych w biurze Wydziału Powiatowego w Śmiglu.

Otwarcie ofert nastąpi dnia 10 maja 1929 r. o godz. 10,30 w Wydziale Powiatowym w Śmiglu.

Wydział Powiatowy w Śmiglu, wskutek niezatwierdzenia przetargu z dnia 24 kwietnia 1929 r., rozpisuje

PONOWNY PRZETARG

na nowych warunkach na budowę stałego mostu przez Północny Kanał Obry w ciągu szosy wojewódzkiej Czacz—Rakoniewice w odległości 1.5 klm. od stacji Wielichowo. — Most projektowany na betonowych przyczółkach; reszta konstrukcja żelbetonowa. — Potrzebny do budowy mostu cement dostarcza powiat na stację kolejową Wielichowo. Przedsiębiorca zaś od stacji Wielichowo do miejsca robót.

Kopję projektu, warunki i ślepy kosztorys wydaje się lub wysyła po wpłaceniu 25.— zł w Powiatowej Kasie Komunalnej w Śmiglu.

Wypełniony przetargowy kosztorys oraz podpisane warunki należy nadesłać do Wydziału Powiatowego w Śmiglu do godziny 14-tej dnia 9 maja 1929 r.

PRZETARG

na sprzedaż 678.51 m^3 drewna użytkowego dębowego i 1423.05 m^3 drewna użytkowego sosnowego z Nadleśnictwa Lublin, odbędzie się dnia 15 maja 1929 r. o godz. 12, w lokalu Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu przy ul. Lubelskiej 53.

Informacyj udziela Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu oraz Nadleśnictwo Lublin.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu.

OGŁOSZENIE.

Magistrat sprzeda kompresor chłodniczy fabrykatu firmy W. Osenbrück na 15.000 kaloryj, 90 obrotów min., średnica cylindra 175 m/m., skok 290 m/m.

Do oglądania w rzeźni miejskiej w Gnieźnie, w godzinach urzędowych. Oferty należy składać w Magistracie przy ulicy Chrobrego 40.

Gniezno, dnia 19 kwietnia 1929 r.

Magistrat VIII. (—) inż. Hensel.

PRZETARG

na sprzedaż z Nadleśnictwa Wierzbnik 8.234.70 m^3 sosny użytkowej, 4.310.02 m^3 jodły użytkowej, 101.46 m^3 dębiny użytkowej, 7300 m^3 brzozy, buku i graba użytkowego, odbędzie się dnia 14 maja 1929 r. o godz. 12-tej, w lokalu Dyr. Lasów Państwowych w Radomiu, ul. Lubelska 53.

Informacyj udziela Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu, oraz Nadleśnictwo Wierzbnik.

Dyrekcja Lasów Państwowych w Radomiu.

Magistrat miasta Łodzi ogłasza

KONKURS

na projekt budowy zakładu sterylizacyjno-utylizacyjnego w Łodzi na części posesji miejskiej, położonej przy ul. Obywatelskiej, oznaczonej numerem inwentarzowym nr. 96.

Warunki i program konkursu są do nabycia w Magistracie m. Łodzi w Wydziale Przedsiębiorstw Miejskich, Plac Wolności 14, pokój 28, w godzinach od 9—15 (cena 5 złotych).

Termin składania projektów upływa z dniem 12 czerwca do godziny 15-tej.

KONKURS

na wydzierżawienie kiosków żywnościowych podczas Wszechsłowiańskiego Zlotu Sokołów, w dniach od 26. 6. do 1. 7. włącznie — rozpisuje Komisja Aprowizacyjna Zlotu. Kioski te już gotowe będą na boisku Sokoła. Zgłoszenia piśmienne do przewodniczącego Komisji Aprowizacyjnej St. Libery, Chwaliszewo 38/39, telefon 21-48, należy przesyłać do dnia 10 maja.

Zarząd Powiatowej Kasy Chorych w Czortkowie rozpisuje

KONKURS

na urządzenie wodociągów, kanalizacji oraz instalacji elektrycznej w nowobudującym się gmachu P. K. C. w Czortkowie. Bliższe warunki konkursu udziela dyrekcja Kasy w Czortkowie w godzinach urzędowych. Termin wnoszenia ofert upływa z dniem 20 maja b. r.

SPRZEDAM bardzo tanio z powodu likwidacji

tartak parowy

w SIERAKOWIE w całości lub na rozbiórkę, 2 gatry, maszynę zapędową 55 km., heblarki, szpuntówki, 4 piły tarczowe i t. d. Łaskawe zapytania uprasza się skierować do **Buśkiewicz, majętność Kafmalita, p. Kcynia Wielkp.** 7378

KUPNA

Rozjazd kolejowy

kompletny dla toru normalnego P. K. P. skos 1 : 10, kupi Drożdżownia Lubelska. Oferty z podaniem typu, wagi, stopnia zużycia i ceny, prosimy kierować

Drożdżownia Lubelska St. WRZODAKA
Lublin

7359

Kocioł parowy

nowy lub używany na 6—8 atm. ciśnienia normalnego i 5—6 mtr.² powierzchni ogrzewalnej, używany — tylko z księgą kotłową, oraz

kompresor

na 5—6 atm. ciśnienia normalnego i 1.25 do 2.50 mtr.³ wydajności na min. zaraz kupię.

Oferty pod S. H. nr. 7387 do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego".

7387

Poszukuje się kupna **ca. 760 bż. mtr.**

używanych rur kotłowych

76 m/m. ∅ lub więcej, grubość ścian 3 mm lub więcej, długość rur dowolna. Oferty z opisem rur uprasza się skierować do „PAR" Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. 18,243. 7369

KUPIMY małą

praskę dachówczarkę

do zapędu używaną w dobrym stanie. Zgłoszenia kierować do administracji „Rynku Metalowego i Maszynowego" pod nr. 7374.

KOMIN żelazny ∅ 400 lub 450 m/m. długość około 20 metrów kupię

M. BROŃSKI, artykuły techniczne, POZNAŃ, ul. Nowa 6. Tel. 37-64. 7379

Potrzebna pewna ilość 7309

glinek szamotowych

różnych gatunków. — Zgłoszenia nadsyłać:
Grudziądz, Skrzynka pocztowa 35.

FORMY

do rur cementowych i **maszyn** na dachówki cementowe kupię 7305

Br. SCHLIEPER, Bydgoszcz.

Poszukuje się kupna

ca. 800 bżmtr. szyn kolejkowych

używanych 65 m/m. wysokości. Oferty uprasza się nadesłać do „PAR" Poznań, Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. 18,447. 7380

KUPIĘ

podgrzewacz do wody

zasilającej kocioł do wbudowania pomiędzy pompę a kocioł, stosowny do rury o średnicy 150 m/m.

Niezgodzki, Opalenica. 7383

7386

Lokomotywki parowej

25 KM, 600 mm, dwuosiowej, na tor z szyn 65 mm wys. używanej lecz zdatnej do natychmiastowego użytku poszukuję celem kupna. **FR. KOCIOŁEK, ZATOR**

Maszyna parowa

o sile 300 K. M., bez kondensacji na ciśnienie w kotłach 7½ Atm., nowoczesnej konstrukcji i generator 200 Kw. na prąd 3-fazowy, 220 Volt, 50 Okresów, poszukiwane przez **T-wo Starachowickich Zakł. Górn. S. A. w Warszawie, Warecka 15.**

1919

Szyny

wąskotorowe poszukujemy do kupna za gotówkę 1 do 2 klm. 60/70 mm. wysokości. — Łaskawe oferty prosimy kierować do Zachodniego Towarzystwa dla Eksportu Drzewa, Warszawa, Nowy Świat 2 m. 4-A. 2929

Kupię mały trak

używany, nowoczesny z dolnym zapędem. 3030

Zapłacę gotówką. — Inż. CHRZANOWSKI
Toruń, Fredry 8.

Zapytania w sprawie krajow. źródeł dostawczych.

Pośrednictwa między jedną a drugą stroną podejmujemy bezinteresownie. Jedynie na koszty utrzymania specjalnego biura dla tych spraw i pokrycia bardzo licznej codziennej korespodencji należy zapłacić za każde ogłoszone zapytanie 2.— zł., które to zapytanie będzie następnie ogłaszane aż do wpłynięcia oferty. Firmy zaś, zgłaszające się na zapytania, wpłacają na każde zapytanie 1.— zł Firmy zagraniczne płacą za każdą informację 2 fr. szwajc., z Niemiec 2.— RM. — Firmy, mogące dostarczyć jakiekolwiek objekty zgłoszone do naszego działu informacyjnego, zechcą jaknajwięcej z tego działu korzystać, gdyż mamy liczne potwierdzenia, że przez nasz dział informacyjny doszły już do skutku niejedne poważne transakcje. **Zaznaczamy jeszcze jaknajwyraźniej, że odpowiedzi dajemy jak i zapytania przyjmujemy jedynie od stałych abonentów pisma.**

UPRASZA SIĘ O PODANIE ADRESU:

Nr. 4529. firmy, dostarcz. koneweczki „Frenkla“

Nr. 4702. firmy, dostarczającej młotki pneumatyczne lub sprężynowe do klepania blachy szwejsowanej od pasa.

Nr. 4727. fabryki krajowej lub zagranicznej, która może dostarczyć uzbrojenia strażackie.

UPRASZA SIĘ O PODANIE:

Nr. 4738. fabryki, dostarczającej piły do rznięcia żelaza „Bügelkatsägemaschinen“

Nr. 4745. firmy, dostarczającej balony, syfony i patentówki do limonjad.

Nr. 4747. źródła zakupu maszyn wyrobu amerykańskiego do sadzenia tytoniu oraz maszyn marki „Elsos“ do nawlekania liści tytoniowych.

Nr. 4758. firmy, dostarczającej maszyny do wyrobu korków piwnych.

Nr. 4759. firmy, dostarczającej żaluzje do okien domów mieszkalnych.

Nr. 4766. fabryki, wyrabiającej węże gumowe do wody.

Nr. 4767. fabryki krajowej, wyrabiającej kotły do maszyn piekarskich do ugniatania ciasta ciągnięte z jednego kawału blachy.

Nr. 4768. fabryki, dostarczającej prasy do chmielu.

Nr. 4770. fabryki, dostarczającej gazowe piece

Nr. 4776. firmy, dostarczającej azbestowe pierścienie opakunkowe z miedzianą okładką.

Nr. 4777. fabryki krajowej, wyrabiającej młynki elektryczne do mielenia kawy i młynki do mielenia maku.

Nr. 4780. wytwórni, która dostarcza odznaki klubowe tłoczone i emaljowane.

Nr. 4782. fabryki, dostarczającej drut pocynowany.

Nr. 4786. fabryki, wyrabiającej zęby (sztyfty) ryfkowane do bębna do młocarek z wałkami do prostej słomy.

Nr. 4787. fabryki krajowej lub zagranicznej, wyrabiającej prasy do brykietów.

Nr. 4788. fabryki, dostarczającej precyzyjne odlewy różnych części składowych np. kółek trybowych i t. p.

Nr. 4790. firmy, dostarczającej obrazki do odciągania (tzw. Abziehbilder).

Nr. 4792. firmy, dostarczającej aparaty do szwejsowania (Szwejsaparat).

Nr. 4793. fabryki krajowej, wyrabiającej artykuły galanteryjne żelazne kuto-lane, jako też kluczyki małe.

Nr. 4794. fabryki, wyrabiającej rowery ewtl. firmy, chcącej oddać zastępstwo sprzedaży rowerów.

Nr. 4795. dostawcy na kółka mosiężne do płacht i hamaków.

*

Nr. 4730. Poważna firma holenderska pragnie nawiązać stosunki handlowe z odbiorcami polskimi w dziale technicznych diamentów.

„R. Met.“

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW:

CENY OGŁOSZEŃ: 1/1 str. 130 zł, ½ str. 75 zł, ¼ str. 45 zł, 1/8 str. 25 zł, 1/16 str. 15 zł. Na I. str. okładki 100%, na II. i IV. str. 50%, na III str. 30% dopłaty. — Artykuły opisowe z dopłatą 100%. — Dostarczenie kliszy autotypij z wyraźnych fotografij po 14 groszy za cm². W Gdańsku obowiązują powyższe ceny w guldenach. Ogłoszenia z zagranicy oblicza się w markach niemieckich. W wydaniach specjalnych obowiązuje taryfa inna. Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań; w kwestjach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy (Okręgowy) w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu przyznane rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.

Redaktor naczelny przyjmuje od 12—13 z wyjątkiem soboty.